Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
ATHANASIOS RANTOS
prednesené 4. októbra 2024 [1]

Vec C-365/23 [Arce] [i]

SIA „A“
proti
C,
D,
E

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Augstākā tiesa (Senāts) (Najvyšší súd, Lotyšsko)]

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Ochrana spotrebiteľa – Smernica 93/13/EHS – Nekalé podmienky v spotrebiteľských zmluvách – Článok 1 – Pôsobnosť – Článok 2 písm. b) – Pojem ‚spotrebiteľ‘ – Článok 3 ods. 1 – Článok 4 ods. 2 – Článok 5 – Článok 6 ods. 1 – Článok 8a – Štandardná zmluva – Zmluva uzatvorená medzi predajcom alebo dodávateľom, poskytujúcim služby na podporu rozvoja a kariéry, a maloletým ‚talentovaným‘ športovcom, zastúpeným jeho rodičmi – Podmienka stanovujúca povinnosť zaplatiť tomuto predajcovi alebo obchodníkovi úhradu vo výške 10 % z príjmu, ktorý tento športovec dosiahne počas nasledujúcich 15 rokov – Charta základných práv Európskej únie – Článok 17 – Právo vlastniť majetok – Článok 24 – Práva dieťaťa“

I. Úvod

1. Tento návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 2 písm. b), článku 3 ods. 1, článku 4 ods. 2, článku 5, článku 6 ods. 1 a článku 8a smernice 93/13/EHS [2] o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách v spojení s článkom 17 ods. 1 a článkom 24 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“).

2. Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi A, spoločnosťou s ručením obmedzeným založenou podľa lotyšského práva na účely zabezpečenia rozvoja športovcov v Lotyšsku (ďalej len „spoločnosť A“), a fyzickými osobami, a to C, maloletým „talentovaným“ amatérskym športovcom, a jeho rodičmi, D a E (ďalej len „rodičia“), vo veci vymáhania úhrady, ktorú má zaplatiť C, zo strany

[1] Jazyk prednesu: francúzština.

[i] Názov tejto veci je fiktívny. Nezodpovedá skutočnému menu ani názvu žiadneho z účastníkov konania.

[2] Smernica Rady z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (Ú. v. ES L 95, 1993, s. 29; Mim. vyd. 15/002, s. 288), zmenená smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2011/83/EÚ z 25. októbra 2011 (Ú. v. EÚ L 304, 2011, s. 64).

spoločnosti A, za poskytovanie služieb stanovených v zmluve o poskytovaní služieb na podporu športového rozvoja a pomoci pri kariére, uzavretej 14. januára 2009 medzi spoločnosťou A na jednej strane a C, ako aj D a E na druhej strane (ďalej len „sporná zmluva“).

3. V rámci prejednávanej veci Súdny dvor preskúma uplatniteľnosť práva Únie v oblasti ochrany spotrebiteľov, najmä smernice 93/13, na zmluvu, akou je sporná zmluva v osobitnom kontexte pôvodne maloletého spotrebiteľa, zastúpeného jeho rodičmi, ktorý dosiahol v priebehu trvania zmluvy plnoletosť a stal sa profesionálnym hráčom. Nadchádzajúci rozsudok, v ktorom sa určí rozsah pôsobnosti tejto smernice, bude mať zjavne vplyv na obsah tohto typu zmlúv, a to ďaleko nad rámec oblasti športu.

II. Právny rámec

A. Právo Únie

1. Smernica 93/13

4. Odôvodnenia desať, trinásť a šestnásť smernice 93/13 stanovujú:

„Keďže účinnejšia ochrana spotrebiteľa sa môže dosiahnuť prijatím jednotných právnych pravidiel v záležitostiach nekalých podmienok; keďže tieto pravidlá by mali platiť na všetky zmluvy uzatvorené medzi predajcami alebo dodávateľmi a spotrebiteľmi; keďže medzi iným, zmluvy týkajúce sa zamestnania, zmluvy týkajúce sa nástupníckych práv, zmluvy týkajúce sa rodinného práva a zmluvy týkajúce sa dohôd o včlenení a organizácii spoločností alebo partnerstve sa musia vylúčiť z rozsahu platnosti tejto smernice;

…

keďže sa v zákonných alebo regulačných opatreniach členských štátov, ktoré priamo alebo nepriamo určujú podmienky spotrebiteľských zmlúv, nepredpokladá, že budú obsahovať nekalé podmienky; keďže sa z toho dôvodu nejaví potrebné zaoberať sa podmienkami odrážajúcimi povinné [kogentné – *neoficiálny preklad*] zákonné alebo regulačné opatrenia a zásady alebo ustanovenia medzinárodných dohovorov, ktorých zmluvnou stranou sú členské štáty alebo spoločenstvo; keďže v tomto ohľade znenie ‚kogentné zákonné alebo regulačné opatrenia‘ uvedené v článku 1 ods. 2 zahŕňa pravidlá, ktoré podľa zákona platia medzi zmluvnými stranami za predpokladu, že neboli vytvorené žiadne iné dohody;

…

keďže hodnotenie nekalého charakteru podmienok podľa vybraných všeobecných kritérií najmä pri predaji alebo dodávkach verejného charakteru, ktoré zabezpečujú kolektívne služby, berúc do úvahy spoločnú zodpovednosť medzi užívateľmi, musí byť doplnené systémom celkového vyhodnotenia rôznych príslušných záujmov; keďže toto predstavuje požiadavku dôvery [dobrej viery – *neoficiálny preklad*]; keďže pri hodnotení dobrej viery sa musí brať ohľad najmä na stabilitu zmluvného postavenia strán bez ohľadu na to, či spotrebiteľ bol stimulovaný k súhlasu s podmienkami a či tovar alebo služby boli predávané na osobitnú objednávku spotrebiteľa; keďže požiadavka dobrej viery môže byť splnená predajcom alebo dodávateľom, keď s inou stranou, ktorej oprávnené záujmy brali do úvahy, zaobchádzajú čestne a rovnocenne;“

5. Článok 1 ods. 1 tejto smernice znie:

„Účelom tejto smernice je aproximovať zákony, iné právne predpisy a správne opatrenia členských štátov, ktoré sa [týkajú – *neoficiálny preklad*] nekalých podmienok v zmluvách uzatvorených medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom.“

6. Podľa článku 2 písm. b) uvedenej smernice je pojem „spotrebiteľ“ definovaný ako „ak[á]koľvek fyzick[á] osob[a], ktorá… koná s cieľo[m] nevzťahujúcim sa k je[j] obchodom, podnikaniu alebo povolaniu“. Podľa článku 2 písm. c) tej istej smernice znamená pojem „predajca alebo dodávateľ“ „akúkoľvek fyzickú alebo právnickú osobu, ktorá… koná s cieľom vzťahujúcim sa k je[j] obchodom, podnikaniu alebo povolaniu bez ohľadu na to či má verejnú alebo súkromnú formu vlastníctva“.

7. Článok 3 smernice 93/13 stanovuje:

„1. Zmluvná podmienka, ktorá nebola individuálne dohodnutá[,] sa považuje za nekalú, ak napriek požiadavke dôvery [dobrej viery – *neoficiálny preklad*] spôsobí značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach strán vzniknutých na základe zmluvy, ku škode spotrebiteľa.

2. Podmienka sa nepovažuje za individuálne dohodnutú, ak bola navrhnutá vopred [vopred vypracovaná – *neoficiálny preklad*] a spotrebiteľ preto nebol schopný ovplyvniť podstatu podmienky [jej obsah – *neoficiálny preklad*], najmä v súvislosti s predbežne formulovanou štandardnou zmluvou.

Skutočnosť, že určité aspekty podmienky alebo jedna konkrétna podmienka boli individuálne dohodnuté, nevylučuje uplatňovanie tohto článku na zvyšok zmluvy, ak celkové hodnotenie zmluvy naznačuje, že aj napriek tomu ide o predbežne formulovanú štandardnú zmluvu.

Keď predajca alebo dodávateľ vznesie námietku, že štandardná podmienka bola individuálne dohodnutá, musí o tom podať dôkaz.

…“

8. Článok 4 tejto smernice stanovuje:

„1. Bez toho, aby boli dotknuté ustanovenia článku 7, nekalosť [nekalá povaha – *neoficiálny preklad*] zmluvných podmienok sa hodnotí so zreteľom na povahu tovaru alebo služieb, na ktoré bola zmluva uzatvorená [ktoré sú predmetom zmluvy, – *neoficiálny preklad*] a na všetky okolnosti súvisiace s uzatvorením zmluvy v dobe uzatvorenia zmluvy[, ako aj – *neoficiálny preklad*] na všetky ostatné podmienky zmluvy alebo na inú zmluvu [inej zmluvy – *neoficiálny preklad*], od ktorej závisí.

2. Hodnotenie nekalej povahy podmienok sa nevzťahuje ani k definícii hlavného predmetu zmluvy ani na primeranú cenu a úhradu na jednej strane, ako aj tovar alebo služby dodávané výmenným spôsobom na druhej strane, pokiaľ tieto podmienky sú zrozumiteľné [sú formulované jasne a zrozumiteľne – *neoficiálny preklad*].“

9. Článok 5 uvedenej smernice najmä stanovuje, že „v prípade zmlúv, v ktorých sú všetky alebo niektoré podmienky ponúkané spotrebiteľovi v písomnej forme, musia byť vždy tieto podmienky vypracované zrozumiteľne“.

10. V článku 6 ods. 1 tej istej smernice sa uvádza:

„Členské štáty zabezpečia, aby nekalé podmienky použité v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľom zo strany predajcu alebo dodávateľa podľa ich vnútroštátneho práva, neboli záväzné pre spotrebiteľa a aby zmluva bola podľa týchto podmienok naďalej záväzná pre strany, ak je jej ďalšia existencia možná bez nekalých podmienok.“

11. Článok 8 smernice 93/13 stanovuje, že „členské štáty môžu prijať alebo si ponechať najprísnejšie opatrenia kompatibilné [prísnejšie opatrenie zlučiteľné – *neoficiálny preklad*] so zmluvou v oblasti obsiahnutej touto smernicou s cieľom zabezpečenia maximálneho stupňa ochrany spotrebiteľa“.

12. Podľa článku 8a ods. 1 tejto smernice:

„Keď členský štát prijme ustanovenia v súlade s článkom 8, informuje Komisiu o tejto skutočnosti, ako aj o akejkoľvek neskoršej zmene, predovšetkým ak uvedené ustanovenia:

– rozširujú hodnotenie neprijateľnosti na jednotlivo [individuálne – *neoficiálny preklad*] dohodnuté zmluvné podmienky alebo na primeranosť ceny či odmeny, alebo

– obsahujú zoznamy zmluvných podmienok, ktoré sa považujú za neprijateľné.“

2. Smernica 2005/29/ES

13. Článok 5 ods. 3 smernice 2005/29/ES [3] znie takto:

„Obchodné praktiky, ktoré sú spôsobilé podstatne narušiť ekonomické správanie iba jasne identifikovateľnej skupiny spotrebiteľov, ktorí sú obzvlášť zraniteľní touto praktikou alebo základným produktom z dôvodu ich duševnej poruchy alebo fyzickej vady, veku alebo dôverčivosti spôsobom, ktorý môže obchodník rozumne predpokladať, sa posudzujú z pohľadu priemerného člena tejto skupiny. Tým nie sú dotknuté bežné a oprávnené reklamné praktiky, akými sú zveličujúce vyhlásenia alebo vyhlásenia, ktoré nie sú mienené doslovne.“

B. Lotyšské právo

1. Občiansky zákonník

14. V § 186 Latvijas Republikas Civillikums (Občiansky zákonník Lotyšskej republiky, ďalej len „Občiansky zákonník“) z 20. februára 1937 [4] sa stanovuje, že „rodičia spoločne zastupujú dieťa v jeho osobných a majetkových vzťahoch (spoločné zastupovanie)“.

15. Podľa § 223 Občianskeho zákonníka „otec a matka sú na základe ich práva starostlivosti o dieťa práva prirodzenými poručníkmi svojho maloletého dieťaťa“.

[3] Smernica Európskeho parlamentu a Rady z 11. mája 2005 o nekalých obchodných praktikách podnikateľov voči spotrebiteľom na vnútornom trhu, a ktorou sa mení a dopĺňa smernica Rady 84/450/EHS, smernice Európskeho parlamentu a Rady 97/7/ES, 98/27/ES a 2002/65/ES a nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004 („smernica o nekalých obchodných praktikách“) (Ú. v. EÚ L 149, 2005, s. 22, ďalej len „smernica o nekalých obchodných praktikách“).

[4] *Valdības Vēstnesis*, 1937, č. 41.

16. V § 293 tohto zákonníka sa uvádza:

„Poručník môže vo veciach týkajúcich sa maloletého a v jeho záujme uzatvárať všetky typy zmlúv a prijímať a uskutočňovať platby. Akýkoľvek úkon tohto druhu je pre maloletého záväzný za predpokladu, že ho poručník vykonal v dobrej viere, je v medziach riadneho finančného hospodárenia a nezaviazal maloletého bez osobitnej potreby na dobu dlhšiu ako do dosiahnutia plnoletosti.“

17. Podľa § 1408 uvedeného zákonníka „maloletí nemajú spôsobilosť na právne úkony“.

2. Zákon o ochrane práv spotrebiteľov

18. V §1 bode 3 a 4 Patērētāju tiesību aizsardzības likums (zákon o ochrane práv spotrebiteľov) z 1. apríla 1999[5] s názvom „Pojmy používané zákonom“, v znení účinnom k dátumu uzavretia spornej zmluvy boli definované tieto pojmy:

„spotrebiteľ – akákoľvek fyzická osoba, ktorá prejaví vôľu nadobudnúť, nadobudne alebo môže nadobudnúť alebo používať tovar alebo služby na účely, ktoré sa netýkajú jej obchodnej alebo profesijnej činnosti;

poskytovateľ služieb – akákoľvek osoba, ktorá pri výkone svojej obchodnej alebo profesijnej činnosti poskytuje službu spotrebiteľovi;…“

19. V znení účinnom k dátumu uzavretia spornej zmluvy § 6 tohto zákona s názvom „Nekalé zmluvné podmienky“ stanovoval:

„…

2. Zmluvné podmienky musia byť vypracované jasne a zrozumiteľne.

3. Zmluvné podmienky, ktoré neboli individuálne dohodnuté, sú nekalé, ak bez ohľadu na požiadavku dobrej viery spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán vyplývajúcich zo zmluvy v neprospech spotrebiteľa.

…

8. Nekalé podmienky použité v zmluvách uzatvorených medzi výrobcom, predávajúcim alebo poskytovateľom služieb a spotrebiteľom sú neplatné od okamihu uzavretia zmluvy, ale zmluva zostáva platná, ak je možná jej ďalšia existencia bez nekalých podmienok.

…“

20. V § 6 tohto zákona, ktorým sa do lotyšského práva prebral článok 4 ods. 2 smernice 93/13 v znení, ktoré nadobudlo účinnosť 1. júla 2014, v odseku 2 bode 2^2 stanovoval:

„Ustanovenia tohto článku sa neuplatňujú na zmluvné podmienky, ktoré definujú predmet zmluvy alebo ktoré sa týkajú primeranosti ceny a úhrady na jednej strane a tovaru alebo služby na druhej strane, pokiaľ sú tieto podmienky formulované jasne a zrozumiteľne. …“

[5] *Latvijas Vēstnesis*, 1999, č. 104/105.

III. Spor vo veci samej, prejudiciálne otázky a konanie pred Súdnym dvorom

21. Cieľom A, spoločnosti s ručením obmedzeným založenej podľa lotyšského práva, je zabezpečiť rozvoj športovcov v Lotyšsku. Na tento účel ponúka športovcom balík služieb na rozvoj ich profesionálnych zručností a kariéry prostredníctvom uzavretia zmlúv, ktoré za určitých podmienok stanovovali povinnosť platby v budúcnosti.

22. C, fyzická osoba, bol maloletý vo veku 17 rokov, ktorý na začiatku roku 2009 bol mladým športovcom v oblasti basketbalu, ktorý ešte nezačal svoju profesionálnu kariéru (nebol teda zamestnaný v žiadnom klube).

23. Dňa 14. januára 2009 A na jednej strane a C, ako aj jeho rodičia na druhej strane uzavreli v prospech C spornú zmluvu. Cieľom tejto zmluvy bolo zabezpečiť v prospech C úspešnú profesionálnu športovú kariéru v oblasti basketbalu. Táto zmluva bola uzavretá na obdobie pätnásť rokov, t. j. do 14. januára 2024.

24. Uvedená zmluva stanovovala, že A bude C poskytovať celú škálu služieb.[6] C sa ako protihodnotu podľa bodu 6.1 tej istej zmluvy (ďalej len „sporná podmienka“) zaviazal zaplatiť tejto spoločnosti odmenu vo výške 10 % všetkých čistých príjmov z podujatí týkajúcich sa hry, reklamy, marketingu a médií súvisiacich s dotknutým športom dosiahnutých počas doby platnosti zmluvy, zvýšenej o daň z pridanej hodnoty uplatniteľnú v Lotyšsku, pod podmienkou, že tieto príjmy dosiahnu aspoň 1 500 eur mesačne.

25. Z informácií poskytnutých vnútroštátnym súdom vyplýva, že vyššie uvedená podmienka bola vopred stanovená spoločnosťou A a nebola individuálne dohodnutá v zmysle článku 3 ods. 1 smernice 93/13. Ide teda o štandardnú zmluvu, ktorú v rovnakom znení podpísali aj iní mladí športovci.

26. Podľa vnútroštátneho súdu v rokoch 2009 a 2010 A poskytla C služby na podporu športového rozvoja a kariéry, ako sú stanovené v spornej zmluve, najmä individuálne a tímové tréningy pod dohľadom odborníkov, čo si vyžadovalo finančné príspevky od tejto spoločnosti. Hoci časť ponúkaných služieb C nevyužil, podľa spoločnosti A porušili C a jeho rodičia túto zmluvu tým, že nezaplatili spoločnosti A odmenu stanovenú za prijaté služby.

27. Vzhľadom na skutočnosť, že príjem C, ktorý sa medzičasom stal profesionálnym basketbalistom, zo zmlúv podpísaných so športovými klubmi dosiahol celkovú sumu 16 637 779,90 eura počas dotknutého obdobia, bol C povinný zaplatiť spoločnosti A 10 % tejto sumy, teda sumu 1 663 777,99 eura.

28. Dňa 29. júna 2020 podala A proti C a jeho rodičom žalobu týkajúcu sa vymáhania odmeny stanovenej v spornej zmluve.

29. Prvostupňový súd a následne odvolací súd žaloby podané spoločnosťou A zamietli najmä z dôvodu, že sporná zmluva nie je v súlade s vnútroštátnymi ustanoveniami týkajúcimi sa ochrany práv spotrebiteľov a že sporná podmienka je nekalá.

[6] Služby ponúkané spoločnosťou A zahŕňali služby odbornej prípravy a trénerské služby, športové lekárstvo a podporu športového psychológa, opatrenia na podporu kariéry (t. j. vypracovanie, implementácia a monitorovanie kariérneho plánu a uzatváranie zmlúv medzi športovcom a klubmi), ako aj podporu v oblasti marketingu, právnych služieb, účtovníctva.

30. A podala kasačný opravný prostriedok na Augstākā tiesa (Senāts) (Najvyšší súd, Lotyšsko), vnútroštátny súd, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania, na podporu ktorého tvrdí, že ustanovenia o ochrane práv spotrebiteľov sa v prejednávanej veci neuplatňujú, keďže predmetná zmluva patrí medzi zmluvy s „talentovanými“ športovcami, na ktoré sa tieto ustanovenia nevzťahujú. Táto spoločnosť vo svojom odvolaní navrhla, aby bol Súdnemu dvoru predložený návrh na začatie prejudiciálneho konania.

31. Podľa tohto súdu Súdny dvor už podal výklad pojmu „spotrebiteľ“, avšak doteraz v rámci svojej judikatúry neskúmal, či sú ustanovenia týkajúce sa ochrany práv spotrebiteľov uplatniteľné na oblasť športu.

32. V tejto súvislosti sa domnieva, že to tak je. V prípade neexistencie osobitnej právnej úpravy vylučujúcej z pôsobnosti smernice 93/13 totiž zmluvy uzatvorené v odvetví športu podľa ustanovení tejto smernice možno kvalifikovať ako „zmluv[y] uzatvoren[é] medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom“.

33. Okrem toho podľa uvedeného súdu nemožno prikladať význam okolnosti, že činnosť mladého športovca následne nadobudla prevažne profesionálny charakter, keďže táto okolnosť sama osebe nemôže brániť príjemcovi služieb odvolávať sa na postavenie „spotrebiteľa“ v zmysle smernice 93/13.[7]

34. Navyše ten istý súd zdôrazňuje rozdiely vyplývajúce z judikatúry členských štátov svedčiace tiež v prospech nutnosti položiť prejudiciálne otázky v súvislosti s tým, či sa požiadavky v oblasti ochrany spotrebiteľa stanovené touto smernicou uplatňujú na zmluvy uzavreté medzi mladými športovcami a športovými klubmi.[8]

35. Za týchto okolností Augstākā tiesa (Senāts) (Najvyšší súd) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Patrí do pôsobnosti [smernice 93/13] zmluva o poskytovaní služieb na podporu rozvoja a kariéry športovca, ktorá bola uzavretá medzi predajcom alebo dodávateľom, ktorý vykonáva svoju činnosť v oblasti tréningu a rozvoja športovcov, na jednej strane a maloletým zastúpeným jeho rodičmi na druhej strane, ktorý v čase uzavretia zmluvy nevykonával žiadnu profesionálnu činnosť v oblasti predmetného športu?

2. V prípade zápornej odpovede na prvú otázku, bráni smernica 93/13 vnútroštátnej judikatúre, ktorá vykladá právnu úpravu preberajúcu uvedenú smernicu do vnútroštátneho právneho poriadku v tom zmysle, že ustanovenia o ochrane práv spotrebiteľov obsiahnuté v tejto smernici sa vzťahujú aj na tieto zmluvy?

[7] Z toho vyplýva, že prejednávaná vec sa odlišuje od prípadov, ktorých sa týka judikatúra Súdneho dvora, pokiaľ ide o uplatňovanie pravidiel o určení súdnej právomoci [pozri rozsudky Súdneho dvora z 25. januára 2018, Schrems (C-498/16, EU:C:2018:37, body 31, 38 a 39, ako aj citovanú judikatúru), a z 10. decembra 2020 Personal Exchange International (C-774/19, EU:C:2020:1015, body 40 a 42, ako aj citovanú judikatúru)].

[8] Pozri v tomto zmysle o význame zabezpečenia jednotného výkladu práva Únie [rozsudok zo 6. októbra 2021, Consorzio Italian Management a Catania Multiservizi (C-561/19, EU:C:2021:799, bod 49)]. Podľa informácií, ktoré má vnútroštátny súd k dispozícii, Cour d'appel de Paris (Odvolací súd Paríž, Francúzsko) rozsudkom z 23. mája 2019 rozhodol, že hráč basketbalu, ktorý ako budúci hráč uzavrel so športovou agentúrou zmluvu o poskytovaní služieb, na základe ktorej sa agentúra zaviazala rokovať o zmluve pre tohto hráča so športovými klubmi v jeho mene, za čo sa basketbalový hráč zaviazal zaplatiť tejto agentúre určitú sumu zodpovedajúcu časti príjmov pochádzajúcich zo sumy zmlúv uzavretých na základe tejto spolupráce, konal ako spotrebiteľ a nie ako predajca alebo dodávateľ (CA Paris, 2, 23.05.2019, č.º1602277). Oberlandesgericht München (Vyšší krajinský súd Mníchov, Nemecko) naopak v rozsudku zo 7. novembra 2002 v spore medzi mladým tenistom a športovou agentúrou, ktorý vyplýval z analogickej zmluvy o poskytovaní služieb uzavretej medzi účastníkmi konania v prejednávanej veci, konštatoval, že na tento právny vzťah sa nemajú uplatniť vnútroštátne pravidlá týkajúce sa ochrany práv spotrebiteľov (OLG München, 07.11.2002 – 19 U 3238/02).

3. V prípade kladnej odpovede na prvú alebo druhú otázku, môže vnútroštátny súd podrobiť posúdeniu nekalej povahy podľa článku 3 smernice 93/13 zmluvnú podmienku, ktorá stanovuje, že za poskytovanie služieb na podporu rozvoja a kariéry v konkrétnom športe uvedených v zmluve sa mladý športovec zaväzuje zaplatiť úhradu vo výške 10 % z príjmu, ktorý dosiahne počas nasledujúcich 15 rokov, a nepovažovať túto podmienku za jednu z podmienok, ktoré nepodliehajú posúdeniu nekalej povahy v zmysle článku 4 ods. 2 smernice 93/13?

4. V prípade kladnej odpovede na tretiu otázku, má sa zmluvná podmienka, ktorá stanovuje, že za poskytovanie služieb na podporu rozvoja a kariéry športovca uvedených v zmluve sa mladý športovec zaväzuje zaplatiť úhradu vo výške 10 % z príjmu, ktorý dosiahne počas nasledujúcich 15 rokov, považovať za vypracovanú jasne a zrozumiteľne v zmysle článku 5 smernice 93/13, vzhľadom na to, že v čase uzavretia zmluvy mladý športovec nemal jasné informácie o hodnote poskytnutej služby a o sume vyplácanej ako protihodnota za túto službu, ktoré by mu umožnili posúdiť z toho pre neho vyplývajúce finančné dôsledky?

5. V prípade kladnej odpovede na tretiu otázku, má sa zmluvná podmienka, ktorá stanovuje, že za poskytovanie služieb na podporu rozvoja a kariéry športovca uvedených v zmluve sa mladý športovec zaväzuje zaplatiť úhradu vo výške 10 % z príjmu, ktorý dosiahne počas nasledujúcich 15 rokov, považovať za podmienku, ktorá v zmysle článku 3 ods. 1 smernice 93/13 spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach strán vzniknutých na základe zmluvy ku škode spotrebiteľa, vzhľadom na to, že tento odsek nespája hodnotu poskytnutej služby s nákladmi spotrebiteľa na túto službu?

6. V prípade kladnej odpovede na piatu otázku, bolo by rozhodnutie vnútroštátneho súdu, ktorým sa znižuje suma, ktorú možno od spotrebiteľa požadovať, aby zaplatil poskytovateľovi služieb, na výšku skutočných nákladov, ktoré poskytovateľ služieb vynaložil pri poskytovaní služieb spotrebiteľovi na základe zmluvy, v rozpore s článkom 6 ods. 1 smernice 93/13?

7. V prípade zápornej odpovede na tretiu otázku a ak zmluvná podmienka, ktorá stanovuje, že za poskytovanie služieb na podporu rozvoja a kariéry športovca uvedených v zmluve sa spotrebiteľ zaväzuje zaplatiť úhradu vo výške 10 % z príjmu, ktorý dosiahne počas nasledujúcich 15 rokov, nepodlieha posúdeniu nekalej povahy v zmysle článku 4 ods. 2 smernice 93/13, môže vnútroštátny súd po tom, čo zistí, že výška úhrady je zjavne neprimeraná vo vzťahu k príspevku poskytovateľa služieb, napriek tomu konštatovať, že táto zmluvná podmienka je nekalá na základe vnútroštátneho práva?

8. V prípade kladnej odpovede na siedmu otázku, majú sa v prípade zmluvy uzavretej so spotrebiteľom v čase, keď ešte článok 8a smernice 93/13 nenadobudol účinnosť, zohľadniť informácie, ktoré členský štát poskytol Európskej komisii podľa článku 8a tejto smernice, pokiaľ ide o ustanovenia prijaté členským štátom v súlade s článkom 8 tejto smernice, a ak áno, je právomoc vnútroštátnych súdov obmedzená na informácie poskytnuté týmto členským štátom podľa článku 8a smernice 93/13, ak členský štát uviedol, že jeho právne predpisy neprekračujú minimálne normy stanovené v tejto smernici?

9. V prípade kladnej odpovede na prvú alebo druhú otázku, aký význam má z hľadiska článku 17 ods. 1 Charty v spojení s jej článkom 24 pre uplatňovanie právnej úpravy preberajúcej ustanovenia smernice 93/13 do vnútroštátneho právneho poriadku skutočnosť, že v čase uzavretia predmetnej zmluvy o poskytovaní služieb na dobu pätnásť rokov bol mladý

športovec maloletý, a preto túto zmluvu uzavreli jeho rodičia v jeho mene, pričom sa tomuto maloletému stanovila povinnosť zaplatiť úhradu vo výške 10 % zo všetkých príjmov, ktoré dosiahne počas nasledujúcich 15 rokov?

10. V prípade zápornej odpovede na prvú alebo druhú otázku, vzhľadom na to, že športové aktivity patria do pôsobnosti práva Únie, porušuje zmluva o poskytovaní služieb uzavretá na dobu pätnásť rokov s maloletým športovcom – ktorú v jeho mene uzavreli jeho rodičia –, ktorá ukladá maloletému povinnosť zaplatiť úhradu vo výške 10 % zo všetkých príjmov dosiahnutých počas nasledujúcich 15 rokov, základné práva zakotvené v článku 17 ods. 1 Charty v spojení s jej článkom 24 ods. 2 tejto Charty?“

36. Písomné pripomienky predložili Súdnemu dvoru spoločnosť A, C, lotyšská vláda, ako aj Európska komisia. Tí istí účastníci konania, ako aj rodičia, ktorí nepredložili písomné pripomienky, tiež predniesli ústne pripomienky a odpovedali na otázky určené na ústne zodpovedanie položené Súdnym dvorom na pojednávaní, ktoré sa konalo 13. júna 2024.

IV. Analýza

A. O prípustnosti niektorých prejudiciálnych otázok

37. Spoločnosť A vo svojich písomných pripomienkach vzniesla námietku neprípustnosti tretej, štvrtej, piatej, siedmej, deviatej a desiatej prejudiciálnej otázky z dôvodu, po prvé, že vnútroštátny súd svojou treťou až piatou otázkou v podstate žiada Súdny dvor o uplatnenie, a nie o výklad práva Únie, najmä tým, že posúdi na jednej strane, či sa majú podmienky stanovujúce úhradu kvalifikovať tak, že sa na ne nevzťahuje článok 4 ods. 2 smernice 93/13, ale jej článok 3 (tretia otázka), a na druhej strane, či sú v súlade s požiadavkami článku 5 a článku 3 ods. 1 tejto smernice (štvrtá a piata otázka), po druhé, že siedma otázka je hypotetická, a napokon po tretie, že deviata a desiata otázka sú príliš abstraktné a predstavujú žiadosť o poskytnutie poradného stanoviska.

38. V tejto súvislosti treba pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora v rámci spolupráce medzi týmto súdom a vnútroštátnymi súdmi zakotvenej v článku 267 ZFEÚ prináleží výlučne vnútroštátnemu súdu, ktorý prejednáva spor a ktorý musí prevziať zodpovednosť za následné súdne rozhodnutie, aby s prihliadnutím na osobitosti veci posúdil relevantnosť otázok, ktoré kladie Súdnemu dvoru. V dôsledku toho, ak sa položené otázky týkajú výkladu alebo platnosti pravidla práva Únie, Súdny dvor je v zásade povinný rozhodnúť. Z toho vyplýva, že pri prejudiciálnej otázke týkajúcej sa práva Únie platí domnienka relevantnosti. Súdny dvor môže odmietnuť rozhodnúť o takej otázke len vtedy, ak je zjavné, že požadovaný výklad práva Únie nemá nijakú súvislosť s existenciou alebo predmetom sporu vo veci samej, ak ide o problém hypotetickej povahy, alebo keď Súdny dvor nemá k dispozícii skutkové a právne podklady potrebné na užitočné zodpovedanie otázok, ktoré sú mu položené. [9]

39. V prejednávanej veci však treba konštatovať, že rozhodnutie vnútroštátneho súdu dostatočne podrobne opisuje právny a skutkový rámec, do ktorého patrí konanie vo veci samej, a informácie poskytnuté vnútroštátnym súdom umožňujú určiť rozsah položených otázok a dospieť k záveru, že tieto otázky nemajú žiadnu súvislosť s predmetom tohto sporu, ani nemajú hypotetickú povahu. Konkrétne pokiaľ ide na jednej strane o tretiu až piatu, ako aj o deviatu a desiatu

[9] Pozri najmä rozsudok z 29. júna 2023, International Protection Appeals Tribunal a i. (Atentát v Pakistane) (C-756/21, EU:C:2023:523, body 35 a 36, ako aj citovanú judikatúru).

prejudiciálnu otázku, z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že vnútroštátny súd sa pýta na význam a rozsah viacerých ustanovení smernice 93/13 s cieľom určiť, či môže pristúpiť k preskúmaniu nekalej povahy spornej podmienky podľa tejto smernice. Tento súd teda nenavrhuje, aby Súdny dvor uplatnil tieto ustanovenia na skutkové okolnosti prejednávanej veci alebo aby ich nahradil vlastným posúdením, čo by aj tak nemohol urobiť.[10] Na druhej strane, pokiaľ ide o hypotetickú povahu siedmej prejudiciálnej otázky, ktorá podľa spoločnosti A vyplýva z toho, že v lotyšskom práve neexistuje možnosť rozhodnúť o neprimeranej návratnosti investície, stačí pripomenúť, že v rámci postupu upraveného v článku 267 ZFEÚ sú úlohy Súdneho dvora a vnútroštátneho súdu jasne oddelené a výklad vnútroštátnych právnych predpisov prináleží výhradne vnútroštátnemu súdu.[11]

40. Za týchto podmienok sa domnievam, že všetky prejudiciálne otázky položené vnútroštátnym súdom sú prípustné.

B. O veci samej

41. Keďže sa vnútroštátny súd domnieval, že skutkový kontext vo veci samej vyvoláva rad otázok súvisiacich s výkladom a uplatňovaním smernice 93/13, rozhodol položiť niekoľko prejudiciálnych otázok, ktoré sa tematicky týkajú rôznych aspektov tejto smernice a ktoré možno zoskupiť takto:

– pôsobnosť smernice 93/13 (prvá otázka),

– rozšírenie pôsobnosti v porovnaní s minimálnou úrovňou ochrany, ktorú priznáva táto smernica (druhá otázka) a spôsoby vykonávania vnútroštátnych právnych predpisov podľa jej článku 8 (siedma a ôsma otázka),

– zaobchádzanie so zmluvnými podmienkami týkajúcimi sa „hlavného predmetu zmluvy“ alebo „ceny a úhrady“ v zmysle článku 4 ods. 2 uvedenej smernice (tretia otázka),

– požiadavky „zrozumiteľnosti“ v zmysle článku 4 ods. 2 a článku 5 tej istej smernice (štvrtá otázka),

– posúdenie „značnej nerovnováhy“ v rámci skúmania nekalej povahy podmienky v zmysle článku 3 ods. 1 smernice 93/13 (piata otázka),

– dôsledky vyplývajúce z kvalifikácie zmluvnej podmienky ako nekalej podľa článku 6 ods. 1 tejto smernice (šiesta otázka),

– uplatňovanie ustanovení Charty pri posudzovaní nekalých podmienok v spotrebiteľských zmluvách (deviata a desiata otázka).

[10] Pozri v tomto zmysle rozsudok z 26. januára 2017, Banco Primus (C-421/14, ďalej len „rozsudok Banco Primus“, EU:C:2017:60, bod 57 a citovanú judikatúru).

[11] Pozri rozsudok z 15. januára 2013, Križan a i. (C-416/10, EU:C:2013:8, bod 58 ako aj citovanú judikatúru).

1. O pôsobnosti smernice 93/13 (prvá otázka)

42. Svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či podmienky zmluvy uzavretej medzi predajcom alebo dodávateľom vykonávajúcim činnosť v oblasti rozvoja športovcov na jednej strane a na druhej strane maloletým zastúpeným jeho rodičmi, ktorý v čase uzavretia tejto zmluvy ešte nebol zamestnaný v oblasti športu, patria do pôsobnosti smernice 93/13.

43. V tejto súvislosti sa C a jeho rodičia, lotyšská vláda, ako aj Komisia domnievajú, že takáto zmluva patrí do pôsobnosti tejto smernice, zatiaľ čo spoločnosť A navrhuje odpovedať záporne, pričom v podstate tvrdí, že budúca povaha profesionálnej činnosti nijako nemení profesionálnu povahu zmluvy.

44. Na úvod treba najskôr pripomenúť, že účelom smernice 93/13 je v súlade s jej článkom 1 ods. 1 aproximovať právne predpisy členských štátov, ktoré sa nekalých podmienok v zmluvách uzatvorených medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom. Ide teda o horizontálny právny predpis, ktorého cieľom je zabezpečiť vysokú úroveň ochrany spotrebiteľov [12] ich ochranou pred nekalými podmienkami zahrnutými do všetkých typov zmlúv uzavretých s predajcami alebo dodávateľmi. Táto smernica sa teda má uplatňovať vo všetkých odvetviach hospodárskej činnosti a v zásade na všetky druhy zmlúv o kúpe tovaru a poskytovaní služieb, ktoré boli uzavreté medzi podnikateľom a spotrebiteľom. [13]

45. Ako už Súdny dvor viackrát zdôraznil, systém ochrany spotrebiteľa vytvorený smernicou 93/13 vychádza z toho, že spotrebiteľ sa v porovnaní s podnikateľom nachádza v znevýhodnenom postavení, pokiaľ ide o vyjednávaciu silu, ako aj o úroveň informovanosti, a táto situácia ho vedie k pristúpeniu na podmienky pripravené vopred podnikateľom bez toho, aby mohol ovplyvniť ich obsah. [14] Článok 6 ods. 1 tejto smernice vzhľadom na takéto znevýhodnené postavenie stanovuje, že nekalé podmienky nie sú záväzné pre spotrebiteľa. Ide o kogentné ustanovenie smerujúce k nahradeniu formálnej rovnováhy, ktorú zmluva nastoľuje medzi právami a povinnosťami zmluvných strán, skutočnou rovnováhou, ktorá medzi nimi môže znovu zaviesť rovnosť. [15]

46. Z toho vyplýva, že cieľom uvedenej smernice je jednak zaobchádzať s nerovným stavom zmluvných strán vo vzťahu k zmluvným podmienkam, ktoré môžu vyplývať z asymetrie informácií a odborných znalostí [16] alebo vyjednávacej sily [17] vo vzťahu k zmluvným podmienkam, a jednak odradiť predajcov alebo dodávateľov od používania nekalých podmienok v budúcnosti. [18]

[12] Pozri článok 114 ZFEÚ, ktorý je v súčasnosti právnym základom smernice 93/13, ako aj článok 169 ZFEÚ a článok 38 Charty.

[13] Pozri v tomto zmysle rozsudok z 18. novembra 2020, DelayFix (C-519/19, ďalej len „rozsudok DelayFix“, EU:C:2020:933, bod 52 a citovanú judikatúru), ako aj oznámenie Komisie nazvané „Usmernenie k výkladu a uplatňovaniu smernice Rady 93/13/EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách“ (Ú. v. EÚ C 323, 2019, s. 4 až 92, ďalej len „Usmernenie Komisie“, s. 5).

[14] Pozri rozsudok z 15. júna 2023, Bank M. (Dôsledky vyhlásenia zmluvy za neplatnú) (C-520/21, EU:C:2023:478, bod 54 a citovanú judikatúru).

[15] Pozri rozsudok z 11. apríla 2024, Air Europa Líneas Aéreas (C-173/23, EU:C:2024:295, bod 28 a citovanú judikatúru).

[16] Pozri rozsudok zo 17. mája 2018, Karel de Grote – Hogeschool Katholieke Hogeschool Antwerpen (C-147/16, ďalej len „rozsudok Karel de Grote“, EU:C:2018:320, bod 59), ktorý sa týkal nerovnosti medzi vzdelávacím zariadením a študentom z dôvodu asymetrie informácií a odborných znalostí medzi týmito účastníkmi konania.

[17] Pozri napríklad rozsudok z 3. septembra 2015, Costea (C-110/14, ďalej len „rozsudok Costea“, EU:C:2015:538, bod 27 a citovanú judikatúru), v ktorom Súdny dvor zdôraznil, že aj keby sa dospelo k záveru, že advokát má vysokú úroveň odborných znalostí, neumožňuje to predpokladať, že nie je vo vzťahu k predajcovi alebo dodávateľovi slabšou stranou.

[18] Pozri v tomto zmysle rozsudky z 21. decembra 2016, Gutiérrez Naranjo a i. (C-154/15, C-307/15 a C-308/15, ďalej len „rozsudok Gutiérrez Naranjo a i.“, EU:C:2016:980, bod 63) a z 15. júna 2023, Bank M. (Dôsledky vyhlásenia zmluvy za neplatnú) (C-520/21, EU:C:2023:478, bod 58), ako aj návrhy, ktoré preniesol generálny advokát Pitruzzella vo veci Dziubak (C-260/18, EU:C:2019:405, bod 53 a citovanú judikatúru. Pozri tiež Usmernenie Komisie (s. 9).

47. Práve s ohľadom na tieto ciele sledované smernicou 93/13 treba preskúmať, či sporná zmluva patrí do pôsobnosti tejto smernice.

48. V tejto súvislosti treba pripomenúť, že smernica 93/13 sa uplatňuje, ako vyplýva z jej článku 1 ods. 1 a článku 3 ods. 1, na podmienky v „zmluvách uzatvorených medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom“, „ktoré neboli individuálne dohodnuté“. Ako stanovuje desiate odôvodnenie tejto smernice, jednotné právne pravidlá v súvislosti s nekalými podmienkami by mali platiť na „všetky zmluvy“ uzatvorené medzi „predajcom alebo dodávateľom“ a „spotrebiteľom“, ako sú definovaní v článku 2 písm. b) a c) uvedenej smernice.[19] Na to, aby zmluva patrila do pôsobnosti tej istej smernice, je preto potrebné, aby jedna zmluvná strana bola „predávajúcim alebo dodávateľom“ v zmysle článku 2 písm. c) smernice 93/13 a druhá strana bola „spotrebiteľom“ v zmysle článku 2 písm. b) tejto smernice. Inými slovami, ak je zmluva uzatvorená medzi predajcom alebo dodávateľom na jednej strane a spotrebiteľom na druhej strane, táto zmluva patrí do pôsobnosti uvedenej smernice.

49. V tomto prípade po prvé poznamenávam, že hoci z prvkov v spise predloženom Súdnemu dvoru vyplýva, že sporná zmluva bola „vzorovou zmluvou“ vyplnenou prostredníctvom vopred vypracovaného formulára a podpísanou mnohými inými mladými športovcami, spoločnosť A tvrdí, že sporná podmienka bola predmetom individuálnych rokovaní.[20] Vnútroštátnemu súdu teda prináleží, aby v tejto súvislosti rozhodol, pričom by mal zohľadniť pravidlá týkajúce sa rozdelenia dôkazného bremena, ktoré sú stanovené v článku 3 ods. 2 prvom a treťom pododseku smernice 93/13 a ktoré upravujú najmä to, že ak predajca alebo dodávateľ vznesie námietku, že štandardná podmienka bola individuálne dohodnutá, musí o tom podať dôkaz.[21]

50. Na druhej strane je nesporné, že spornú zmluvu podpísala spoločnosť A, ktorá konala ako „predajca alebo dodávateľ“ v zmysle článku 2 písm. c) tejto smernice. Za týchto okolností treba teda prvú otázku chápať v tom zmysle, že vnútroštátny súd sa v podstate v prvom rade pýta, či fyzická osoba ako C, ktorá v čase uzavretia spornej zmluvy v uvedenej športovej disciplíne nevykonávala profesionálnu činnosť, ale následne sa stala profesionálnym športovcom, sa má v rámci tejto zmluvy považovať za „spotrebiteľa“ v zmysle článku 2 písm. c) uvedenej smernice, takže uvedená zmluva patrí do pôsobnosti *ratione personae* tej istej smernice (a), a v druhom rade, či samotný predmet zmluvy, ktorý by podľa spoločnosti A mal „patriť medzi zmluvy s ‚talentovanými‘ športovcami“, môže predstavovať výnimku z pôsobnosti *ratione materiae* smernice 93/13, čo odôvodňuje neuplatnenie jej ustanovení (b).

a) O pôsobnosti ratione personae smernice 93/13

51. Po prvé, pokiaľ ide o uplatnenie *ratione personae* smernice 93/13 a presnejšie pojmu „spotrebiteľ“, pripomínam, že podľa článku 2 písm. b) tejto smernice sa rozumie pod pojmom „spotrebiteľ“ „ak[á]koľvek fyzick[á] osob[a], ktorá v zmluvách podliehajúcich [uvedenej] smernici koná s cieľom, nevzťahujúcim sa k je[j] obchodom, podnikaniu alebo povolaniu“. V tomto istom článku písm. c) je pojem „predajca alebo dodávateľ“ vymedzený široko, pričom sa za „predajcu

[19] Pozri rozsudok Karel de Grote (body 45 a 46).

[20] Presnejšie spoločnosť A na pojednávaní tvrdila, že C a jeho rodičia mali možnosť rokovať o zmluve, keďže sa zmluvné strany pred jej podpisom viackrát stretli. Táto spoločnosť však priznala, že počas týchto stretnutí neboli položené žiadne otázky týkajúce sa trvania zmluvy alebo výšky budúcich záväzkov, napríklad pokiaľ ide o výšku splatnej odmeny alebo akékoľvek iné zmluvné ustanovenie, a že rokovania sa týkali najmä basketbalu, infraštruktúry, trénerov, životných podmienok, stravovania atď.

[21] Rozsudok z 13. júla 2023, Banco Santander (Odkaz na oficiálny index) (C-265/22, ďalej len „rozsudok Banco Santander I“, EU:C:2023:578, bod 62).

alebo dodávateľa“ považuje „akákoľvek fyzická alebo právnická osoba, ktorá v zmluvách podliehajúcich tejto smernici koná s cieľom vzťahujúcim sa k je[j] obchodom, podnikaniu alebo povolaniu bez ohľadu na to[,] či má verejnú alebo súkromnú formu vlastníctva“.

52. Z toho vyplýva, že smernica 93/13 vymedzuje zmluvy, na ktoré sa vzťahuje, na základe *identity zmluvných strán*, podľa toho, či konajú s cieľom vzťahujúcim sa na ich obchody, podnikanie alebo povolanie, a nie na základe identity účastníkov konania. [22] Tento prístup, ktorý sa často označuje ako „funkčný“, zodpovedá myšlienke, ktorá už bola uvedená v bode 45 vyššie a z ktorej vychádza systém ochrany zavedený rovnakou smernicou, a to že spotrebiteľ sa v porovnaní s predajcom alebo dodávateľom nachádza v *znevýhodnenom postavení*, pokiaľ ide o vyjednávaciu silu, ako aj o úroveň informovanosti. [23]

53. Z toho vyplýva, že kvalifikácia osoby ako „predajcu alebo dodávateľa“ sa musí posúdiť v každom jednotlivom prípade v súvislosti s konkrétnou predmetnou zmluvou pri zohľadnení povahy a účelu predmetnej zmluvy a skutočnosti, že cieľom smernice 93/13 je ochrana spotrebiteľov ako typicky znevýhodnenej zmluvnej strany. [24] Na to, aby bolo možné osobu považovať za „spotrebiteľa“, je preto nevyhnutné prihliadať na rovnováhu síl medzi zmluvnými stranami vo vzťahu k dotknutej zmluve. Typickými faktormi sú nesúmernosť informácií, informovanosti a odborných znalostí alebo vyjednávacej sily.

54. Pojem „spotrebiteľ“ je zároveň objektívny a odráža jeho typicky znevýhodnené postavenie v porovnaní s predajcom alebo dodávateľom. Objektívna povaha znamená, že tento pojem nezávisí od konkrétnych znalostí a informácií, ktoré má dotknutá osoba skutočne k dispozícii. [25] Ako rozhodol Súdny dvor, použitie abstraktného referenčného kritéria na preskúmanie zrozumiteľnosti zmluvnej podmienky umožňuje vyhnúť sa tomu, aby táto kontrola závisela od spojenia komplexného celku subjektívnych faktorov, ktoré je ťažké – ak nie nemožné – preukázať. [26]

55. V prejednávanej veci, s výhradou overenia vnútroštátnym súdom, je nesporné, že v čase uzavretia spornej zmluvy kariéra C ešte nezačala, keďže ho nezamestnával žiadny profesionálny klub. V zásade však existuje nerovnosť medzi spoločnosťou A a C z dôvodu asymetrie informácií a odborných znalostí medzi týmito účastníkmi konania. Takáto spoločnosť má totiž v zásade k dispozícii trvalú organizačnú štruktúru, právne oddelenie špecializujúce sa na túto oblasť a odborné znalosti, ktorými nevyhnutne nedisponuje mladý športovec konajúci so súkromným zámerom a ktorý, keďže nebol profesionálom v okamihu uzavretia zmluvy, sa s takouto zmluvou stretáva príležitostne. Zdá sa teda legitímne predpokladať, že C sa vzhľadom na svoju neplnoletosť objektívne nachádzal v nevýhodnejšom postavení v porovnaní so spoločnosťou A. Na jednej strane C nemal rovnakú úroveň znalostí ako táto spoločnosť vo vzťahu k rôznym službám upraveným spornou zmluvou a na druhej strane disponoval slabou vyjednávacou silou najmä z dôvodu, že v čase uzavretia tejto zmluvy sa spoločnosť A zdala byť jedinou spoločnosťou poskytujúcou tento druh služieb spojených so športovým rozvojom v Lotyšsku. [27] Vnútroštátnemu

[22] Pozri v tomto zmysle rozsudky Karel de Grote (bod 53 a citovanú judikatúru) a DelayFix (body 53 a 54, ako aj citovanú judikatúru). Pozri všeobecnejšie k pojmu „spotrebiteľ“ DJUROVIC, M.: The Average Consumer. In: *European Law on Unfair Commercial Practices and Contract Law*, Oxford: Hart Publishing, 2016, s. 25 a 26.

[23] Pozri rozsudok Karel de Grote (bod 54 a citovanú judikatúru).

[24] Pozri v tomto zmysle Usmernenie Komisie (s. 11).

[25] Pozri v tomto zmysle rozsudok z 21. marca 2019, Pouvin a Dijoux (C-590/17, ďalej len „rozsudok Pouvin a Dijoux“, EU:C:2019:232, body 24, 25 a 30, ako aj citovanú judikatúru).

[26] Pozri rozsudok zo 4. júla 2024, Caixabank a i. (Preskúmanie transparentnosti v rámci hromadnej žaloby) (C-450/22, ďalej len „rozsudok Caixabank“, EU:C:2024:577, bod 49 ako aj citovanú judikatúru).

[27] Toto konštatovanie spočíva výlučne na tvrdeniach spoločnosti A prednesených na pojednávaní, ktoré musí overiť vnútroštátny súd.

súdu však tiež prináleží overiť, či táto nerovnováha síl medzi spoločnosťou A a C bola vyvážená okolnosťou, že C bol zastúpený jeho rodičmi, pričom jeho otec, podľa ústnych pripomienok spoločnosti A v čase uzatvorenia spornej zmluvy trénerom basketbalu. V tejto súvislosti treba pripomenúť, že Súdny dvor rozhodol, že aj keď má konkrétny „spotrebiteľ" väčšie znalosti a skúsenosti, nebráni táto skutočnosť tomu, aby bol „spotrebiteľom" v zmysle smernice 93/13. [28]

56. Zo všetkých skutočností uvedených v predchádzajúcom bode vyplýva, že C v čase uzavretia spornej zmluvy v zásade konal ako „spotrebiteľ" v zmysle smernice 93/13, a preto by sa na túto zmluvu mali uplatňovať ustanovenia tejto smernice.

57. Tento záver nemôže byť podľa môjho názoru vyvrátený skutočnosťou, že postavenie dotknutého športovca ako „spotrebiteľa" sa po uzavretí uvedenej zmluvy zmenilo tak, že sa stal športovcom „predajcom alebo dodávateľom" v zmysle článku 2 písm. c) tejto smernice. Rovnako ako vnútroštátny súd sa domnievam, že tento vývoj nie je v osobitnom kontexte spotrebiteľského práva relevantným prvkom na posúdenie povahy právneho vzťahu medzi týmito dvoma stranami. Na rozdiel od situácií, ktoré sa týkajú uplatnenia právnych ustanovení vo veci určenia právomoci, [29] pokiaľ ide o pôsobnosť spotrebiteľského práva, je teda podľa môjho názoru irelevantné, že činnosť mladého športovca v oblasti, ktorej sa zmluva týka, neskôr nadobudla profesionálnu povahu. To platí aj za predpokladu, že by sa preukázalo, že mladý športovec využíval služby poskytované predajcom alebo dodávateľom len na účely získania odborných znalostí, pričom podstatný prvok spočíva v tom, že v čase uzavretia spornej zmluvy mladý športovec nebol profesionálom.

58. Okrem toho podľa článku 4 ods. 1 uvedenej smernice „nekalosť zmluvných podmienok sa hodnotí so zreteľom na povahu služieb, na ktoré bola zmluva uzatvorená a na všetky okolnosti súvisiace s uzatvorením zmluvy". [30] Ako potvrdil Súdny dvor, na posúdenie nekalej povahy zmluvnej podmienky je preto rozhodujúci dátum jej uzavretia, takže uplatniteľnosť smernice sa musí posudzovať k tomuto dátumu bez ohľadu na prípadnú neskoršiu zmenu postavenia „spotrebiteľa" na „predajcu alebo dodávateľa". Akýkoľvek iný „dynamickejší" výklad postavenia „spotrebiteľa", ktorý by spočíval v tvrdení, že toto postavenie by bolo možné časom stratiť, by bol v rozpore so samotným znením tohto ustanovenia.

59. Na druhej strane je tento výklad tiež v súlade s cieľom sledovaným smernicou 93/13, keďže práve v čase uzavretia zmluvy, ktorý korešponduje s prípadným nevýhodným postavením vo vzťahu k predajcovi alebo dodávateľovi, je pravdepodobné, že zmluva bude mať pre spotrebiteľa nepriaznivé dôsledky, a to aj z dlhodobého hľadiska.

[28] Pozri rozsudky Costea (bod 21) a Pouvin a Dijoux (body 25 až 28).

[29] Pozri rozsudky z 25. januára 2018, Schrems (C-498/16, EU:C:2018:37, body 31, 38 a 39, ako aj citovanú judikatúru), a z 10. decembra 2020, Personal Exchange International (C-774/19, EU:C:2020:1015, body 40 a 41). Ako totiž vysvetlila Komisia, v iných oblastiach práva Únie, ako sú pravidlá právomoci stanovené v nariadení Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1215/2012 z 12. decembra 2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (Ú. v. EÚ L 351, 2012, s. 1), nie je vylúčené, že vnútroštátny súd môže zohľadniť prípadný „vývoj" postavenia spotrebiteľa počas trvania zmluvy, napríklad v prípade zmlúv o využívaní služieb trvajúcich dlhšie obdobie, v tom zmysle, že zmluva uzavretá spotrebiteľom sa môže vyvíjať, a to prechodom z využívania služby na čisto súkromné účely na výlučne podnikateľskú činnosť, a že v dôsledku toho môže fyzická osoba stratiť svoje postavenie „spotrebiteľa".

[30] Kurzívou zvýraznil generálny advokát. Pozri v tomto zmysle rozsudky DelayFix (bod 60) a Caixabank (bod 29 a citovanú judikatúru).

b) O pôsobnosti ratione materiae smernice 93/13

60. Po druhé, pokiaľ ide o uplatnenie smernice 93/13 *ratione materiae* a presnejšie o otázku, či športovú zmluvu s „talentovaným“ športovcom možno z tejto smernice vylúčiť, treba pripomenúť, že táto smernica sa uplatňuje na „všetky zmluvy“ uzavreté medzi predajcami alebo dodávateľmi a spotrebiteľmi vo všetkých odvetviach hospodárskej činnosti [31] a že rozhodujúcim kritériom na účely uplatnenia uvedenej smernice je postavenie, v akom strany konali v čase uzavretia spornej zmluvy, a nie predmet zmluvy, ktorý je v zásade pre vymedzenie pôsobnosti tejto smernice irelevantný. [32] Z tohto pravidla však existuje niekoľko výnimiek. [33]

61. Na jednej strane článok 1 ods. 2 smernice 93/13 vylučuje z pôsobnosti tejto smernice „zmluvné podmienky, ktoré odrážajú [kogentné] zákonné alebo regulačné ustanovenia alebo zásady medzinárodných dohovorov, ktorých sú členské štáty alebo spoločenstvo zmluvnou stranou, najmä v oblasti dopravy“. V tomto ohľade Súdny dvor rozhodol, že vzhľadom najmä na cieľ tejto smernice, teda ochranu spotrebiteľa proti nekalým podmienkam obsiahnutým v zmluvách, ktoré so spotrebiteľmi uzavreli predajcovia alebo dodávatelia, treba výnimku stanovenú v článku 1 ods. 2 uvedenej smernice vykladať reštriktívne, aby sa zabezpečil jej potrebný účinok. [34] Okrem toho pripomenul, že zmluvná podmienka uvedená v zmluve uzatvorenej medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom je v každom prípade vylúčená z pôsobnosti z tej istej smernice len vtedy, ak táto zmluvná podmienka odráža obsah kogentného zákonného alebo regulačného ustanovenia v zmysle článku 1 ods. 2 smernice 93/13 v spojení s odôvodnením 13 tejto smernice. Takéto vylúčenie totiž bolo odôvodnené skutočnosťou, že možno legitímne predpokladať, že vnútroštátny zákonodarca nastolil rovnováhu medzi právami a záväzkami zmluvných strán určitých zmlúv, teda rovnováhu, ktorú normotvorca Únie výslovne zamýšľal zachovať. [35]

62. Na druhej strane v desiatom odôvodnení smernice 93/13 sa dodáva, že „medzi iným, zmluvy týkajúce sa zamestnania, zmluvy týkajúce sa nástupníckych práv, zmluvy týkajúce sa rodinného práva a zmluvy týkajúce sa dohôd o včlenení a organizácii [založení a stanovách – *neoficiálny preklad*] spoločností alebo partnerstve sa musia vylúčiť z rozsahu platnosti tejto smernice“. Rovnako ako vylúčenie stanovené v článku 1 ods. 2 uvedenej smernice, aj *ratio legis* vylúčenia tohto druhu zmlúv vychádza zo skutočnosti, že *lex specialis*, ktorým sa riadia všetky takéto zmluvy, umožňuje odstrániť prípadné asymetrie medzi právami a povinnosťami strán.

63. V prejednávanej veci spoločnosť A tvrdí, že na spornú zmluvu sa vzťahuje vnútroštátna právna úprava týkajúca sa zmlúv s „talentovanými“ športovcami, a preto sa ustanovenia smernice 93/13 neuplatnia. Vzhľadom na vyššie uvedené prináleží vnútroštátnemu súdu, aby overil obsah tejto právnej úpravy s cieľom zistiť, či podmienky tejto zmluvy odrážajú kogentné pravidlá, ktoré by

[31] Pozri bod 44 vyššie.

[32] Pozri v tomto zmysle rozsudok Pouvin a Dijoux (body 24, 25 a 30, ako aj citovanú judikatúru). Treba však konštatovať, že pri príprave návrhu smernice Komisia v rôznych členských štátoch analyzovala určité druhy štandardizovaných zmlúv ponúkaných spotrebiteľom, ako sú kúpne zmluvy, zmluvy o prenájme áut, zmluvy o niektorých bankových a poistných službách, zmluvy týkajúce sa rôznych druhov turistických služieb (prenájom domov, dovolenkové kluby, balíky cestovných služieb, *time-sharing* atď.), zmluvy o leteckej preprave [zmluvné podmienky odporúčané zo strany International Air Transport Association (IATA) (Medzinárodné združenie leteckých dopravcov) a zmluvy o poskytovaní služieb vo verejnom záujme. Tieto štúdie preukázali nielen to, že nekalé podmienky sú vo všeobecných zmluvných podmienkach používaných podnikmi všadeprítomné, ale aj to, že je ťažké ich získať pred uzavretím zmluvy [pozri správu Komisie z 27. apríla 2000 o uplatňovaní smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (KOM(2000) 248 v konečnom znení, s. 9].

[33] Pozri uznesenie z 19. novembra 2015, Tarcău (C-74/15, EU:C:2015:772, bod 22 a citovanú judikatúru).

[34] Pozri rozsudok z 30. mája 2024, Raiffeisen Bank (C-176/23, ďalej len „rozsudok Raiffeisen Bank“, EU:C:2024:443, bod 22 a citovanú judikatúru).

[35] Pozri v tomto zmysle rozsudky z 26. marca 2020, Mikrokasa a Revenue Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty (C-779/18, EU:C:2020:236, body 52 až 54 a citovanú judikatúru), ako aj Raiffeisen Bank (body 22 až 24 a citovanú judikatúru).

boli uplatniteľné v prejednávanej veci, aby bolo možné abstraktne odstrániť prípadnú nerovnováhu medzi „talentovanými“ športovcami a predajcami alebo dodávateľmi, ako aj aby z pôsobnosti tejto smernice vylúčil určité podmienky, najmä sporná podmienka uvedenej zmluvy týkajúca sa úhrady. Tento súd však bude musieť zohľadniť tieto skutočnosti: najprv by sa takáto výnimka z uplatňovania tejto smernice podľa môjho názoru mala vykladať reštriktívne;[36] ďalej, pokiaľ ide o kogentnú povahu vnútroštátnej právnej úpravy, v súlade s judikatúrou Súdneho dvora sa tento súd na účely vylúčenia uplatnenia tej istej smernice bude musieť uistiť, aby sa na zmluvné strany uplatňovala bez ohľadu na ich voľbu, a to podporne (automaticky), v prípade neexistencie odlišnej dohody medzi týmito stranami v tejto súvislosti;[37] okrem toho ten istý súd bude musieť zohľadniť skutočnosť, že ak sa okrem smernice 93/13 uplatňujú aj iné ustanovenia vnútroštátneho práva, bude vo všeobecnosti vhodné uprednostniť výklad, ktorým sa v najväčšej možnej miere zachová potrebný účinok tejto smernice;[38] napokon nič nebráni tomu, aby sa pri posudzovaní zrozumiteľnosti a nekalej povahy zmluvných podmienok z hľadiska uvedenej smernice zohľadnila existencia iných ustanovení.[39]

64. Vzhľadom na vyššie uvedené prvky navrhujem odpovedať na prvú otázku tak, že článok 1 ods. 1 a 2 smernice 93/13 sa má vykladať v tom zmysle, že zmluva o poskytovaní služieb v oblasti športového rozvoja a podpory kariéry uzavretá medzi predajcom alebo dodávateľom, ktorý vykonáva svoju činnosť v oblasti tréningu a rozvoja športovcov na jednej strane, a maloletým, ktorý bol zastúpený jeho rodičmi a ktorý nebol v čase uzavretia tejto zmluvy zamestnaný v oblasti športu na druhej strane, v zásade patrí do pôsobnosti smernice 93/13, pokiaľ sú splnené ostatné podmienky uplatnenia definované touto smernicou.

2. O rozšírení minimálnej úrovne ochrany priznanej smernicou 93/13 (druhá otázka)

65. Svojou druhou otázkou položenou pre prípad zápornej odpovede na prvú otázku sa vnútroštátny súd v podstate pýta Súdneho dvora, či smernica 93/13 bráni rozšíreniu jej pôsobnosti výlučne prostredníctvom judikatúry tak, aby bolo možné uplatniť jej ustanovenia na zmluvy, ktoré nepatria do pôsobnosti tejto smernice.

66. Vzhľadom na odpoveď, ktorú navrhujem dať na prvú otázku, sa domnievam, že druhú otázku nie je potrebné analyzovať.

67. V každom prípade a pre úplnosť, ako vyplýva z odpovede, ktorú navrhujem poskytnúť na prvú otázku, sa smernica 93/13 týka len zmlúv uzavretých medzi „predajcom alebo dodávateľom“ a „spotrebiteľom“, a teda *a contrario* sa neuplatňuje na zmluvy, ktorých účastníkom nie je spotrebiteľ. Keďže však ide o čiastočnú a minimálnu harmonizáciu, členským štátom sa nebráni v tom, aby rozširovali rozsah pôsobnosti vnútroštátnych právnych noriem, ktorými sa transponuje smernica 93/13, aj na ostatné zmluvy, napr. jej uplatňovaním aj na zmluvy uzatvorené medzi dvomi „spotrebiteľmi“ alebo naopak medzi dvoma „predajcami alebo dodávateľmi“.[40] Súdny dvor totiž potvrdil, že členské štáty si ponechávajú najmä možnosť uplatňovať ustanovenia tejto smernice ako vnútroštátne právne normy na situácie, ktoré nepatria do pôsobnosti tejto

[36] Pozri v tomto zmysle Usmernenie Komisie (s. 12).

[37] Pozri rozsudok z 3. apríla 2019, Aqua Med (C-266/18, EU:C:2019:282, bod 33 a citovanú judikatúru).

[38] Pozri analogicky Usmernenie Komisie (s. 15 a 16), ktoré obsahujú zoznam iných pravidiel práva EÚ, ktoré sa môžu uplatňovať súbežne.

[39] Pozri napríklad bod 2 výroku, predposlednú vetu, rozsudku z 15. marca 2012, Pereničová a Perenič (C-453/10, EU:C:2012:144), pokiaľ ide o konštatovanie nekalej povahy.

[40] Napríklad keď sa jeden z profesionálov nachádza vo výhodnejšej pozícii oproti inému. Táto situácia je však naďalej hypotetická, keďže sa zdá, že vo vnútroštátnych právnych predpisoch členských štátov k takémuto rozšíreniu nedošlo (pozri prílohu II k Usmerneniu Komisie, ktorá obsahuje prehľad oznámení podľa článku 8a smernice 93/13).

smernice, pokiaľ je to zlučiteľné s cieľmi sledovanými touto smernicou a so Zmluvami.[41] Členské štáty môžu najmä rozhodnúť o rozšírení uplatňovania pravidiel uvedenej smernice na právnické alebo fyzické osoby, ktoré nie sú „spotrebiteľmi“ v zmysle tejto smernice, hoci uplatňovanie ustanovení rovnakej smernice na oblasti, ktoré nepatria do jej pôsobnosti, zostáva v právomoci členských štátov.[42] Okrem toho takéto „rozšírenie“ pôsobnosti smernice 93/13, či už *ope legis* alebo prostredníctvom judikatúry,[43] je výlučne záležitosťou vnútroštátneho práva dotknutého členského štátu.

3. O uplatnení článku 4 ods. 2 smernice 93/13 (tretia otázka)

68. Svojou treťou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate snaží zistiť, či zmluvná podmienka, ktorá okrem iného stanovuje výšku úhrady za službu stanovenú v spornej zmluve, patrí do pôsobnosti článku 4 ods. 2 smernice 93/13, ak v čase uzavretia tejto zmluvy toto ustanovenie ešte nebolo prebraté do vnútroštátneho práva.[44]

69. V prvom rade treba pripomenúť, že podľa článku 4 ods. 2 smernice 93/13 „hodnotenie nekalej povahy podmienok sa nevzťahuje ani k definícii hlavného predmetu zmluvy ani na primeranú cenu a úhradu na jednej strane, ako aj tovar alebo služby dodávané výmenným spôsobom na druhej strane, pokiaľ tieto podmienky sú zrozumiteľné“, t. j. inými slovami, ak tieto podmienky spĺňajú požiadavku zrozumiteľnosti podľa tejto smernice. Ako rozhodol Súdny dvor, podmienky, ktorých sa týka toto ustanovenie, ktoré patria do oblasti upravenej uvedenou smernicou, sa vymykajú posúdeniu ich nekalej povahy podľa článku 3 ods. 1 tejto smernice len v rozsahu, v akom by sa príslušný vnútroštátny súd na základe preskúmania jednotlivých prípadov domnieval, že boli predajcom alebo dodávateľom formulované jasne a zrozumiteľne.[45]

70. Toto ustanovenie preto slúži výlučne na stanovenie spôsobov a rozsahu vecného preskúmania zmluvných podmienok, ktoré neboli individuálne dohodnuté a ktoré opisujú základné plnenia zmlúv uzavretých medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom.[46] Preto ak sa zmluvná podmienka týka vymedzenia hlavného predmetu zmluvy alebo stanovenia primeranej ceny a odmeny, posúdenie nekalej povahy podľa článku 3 ods. 1 smernice 93/13 sa nevyžaduje, ak je podmienka formulovaná jasne a zrozumiteľne.[47]

41 Pozri analogicky rozsudky z 2. apríla 2020, Condominio di Milano, via Meda (C-329/19, EU:C:2020:263, body 32 až 38, ako aj citovanú judikatúru), a z 21. decembra 2021, Trapeza Peiraios (C-243/20, EU:C:2021:1045, bod 45 a citovanú judikatúru).

42 Pozri rozsudok z 2. apríla 2020, Condominio di Milano, via Meda (C-329/19, EU:C:2020:263, bod 34).

43 V tejto súvislosti v rozsudku zo 7. augusta 2018, Banco Santander a Escobedo Cortés (C-96/16 a C-94/17, EU:C:2018:643, bod 69), Súdny dvor rozhodol, že sa nezdá, že by judikatúra najvyššieho súdu [v prejednávanej veci Tribunal Supremo (Najvyšší súd, Španielsko)] patrila pod prísnejšie ustanovenia, ktoré môžu prijať členské štáty, aby sa podľa článku 8 smernice 93/13 zabezpečila vyššia úroveň ochrany spotrebiteľa okrem iného vzhľadom na to, že táto judikatúra nemá silu zákona ani nepredstavuje prameň práva v španielskom právnom poriadku, nič to nemení na tom, že vytvorenie kritéria stanoveného judikatúrou tohto súdu, je v súlade s cieľom ochrany spotrebiteľov sledovaným touto smernicou. Z článku 3 ods. 1 smernice 93/13, ako aj zo všeobecnej systematiky tejto smernice vyplýva, že cieľom tejto smernice nie je zabezpečiť celkovú zmluvnú rovnováhu medzi právami a povinnosťami zmluvných strán, ale skôr zabrániť tomu, aby došlo k nerovnováhe medzi týmito právami a povinnosťami na úkor spotrebiteľov. Pozri tiež rozsudok zo 14. marca 2019, Dunai (C-118/17, EU:C:2019:207, body 60 až 64).

44 K prebratiu článku 4 ods. 2 smernice 93/13 do lotyšského práva totiž došlo až neskôr, a to v roku 2014. Z prílohy II k Usmerneniu Komisie totiž vyplýva, že lotyšská vnútroštátna právna úprava nepresahuje rámec minimálnej normy stanovenej smernicou 93/13.

45 Rozsudky z 3. júna 2010, Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid (C-484/08, ďalej len „rozsudok Caja de Ahorros“, EU:C:2010:309, bod 32), ako aj z 21. marca 2024, Profi Credit Bulgaria (Doplnkové služby k zmluve o úvere) (C-714/22, EU:C:2024:263, bod 63 a citovaná judikatúra).

46 Rozsudok Caja de Ahorros (bod 34).

47 Rozsudok Caja de Ahorros (body 40 až 44).

71. Po druhé, pokiaľ ide o prebratie tohto ustanovenia do vnútroštátneho práva, Súdny dvor rozhodol, že členskému štátu nič nebráni v tom, aby v celej oblasti upravenej touto smernicou, vrátane jej článku 4 ods. 2, zachoval alebo prijal prísnejšie pravidlá, než sú pravidlá stanovené samotnou smernicou, pokiaľ smerujú k zabezpečeniu vyššej úrovne ochrany spotrebiteľov.[48] Podmienky uvedené v článku 4 ods. 2 totiž patria do oblasti upravenej uvedenou smernicou, a preto sa jej článok 8, ktorý umožňuje členským štátom prijať prísnejšie ustanovenia na zabezpečenie vyššej úrovne ochrany spotrebiteľa, vzťahuje aj na článok 4 ods. 2.[49] V tejto súvislosti Súdny dvor spresnil, že na účely konkrétneho zaručenia cieľov ochrany spotrebiteľov sledovaných smernicou 93/13 musí byť akékoľvek prebratie toho istého článku 4 ods. 2 úplné, aby sa zákaz posúdenia nekalej povahy zmluvných podmienok týkal výlučne tých podmienok, ktoré sú formulované jasne a zrozumiteľne.[50]

72. Z toho vyplýva že ak článok 4 ods. 2 smernice 93/13 nebol prebratý, vnútroštátny súd môže za každých okolností v rámci sporu týkajúceho sa zmluvy uzavretej medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom posúdiť nekalú povahu zmluvnej podmienky, ktorá nebola individuálne dohodnutá a ktorá sa týka najmä hlavného predmetu uvedenej zmluvy alebo primeranosti ceny alebo odmeny, a to aj za predpokladu, že tieto podmienky boli vopred formulované predajcom alebo dodávateľom jasne a zrozumiteľne.[51] Povolením možnosti úplného súdneho preskúmania nekalej povahy zmluvných podmienok umožňuje v súlade s článkom 8 tejto smernice zaručiť spotrebiteľovi vyššiu úroveň účinnej ochrany, než je úroveň ochrany stanovená smernicou.[52]

73. V prejednávanej veci vzhľadom na to, že sporná zmluva bola uzavretá v roku 2009 a článok 4 ods. 2 smernice 93/13 bol prebratý do lotyšského práva až v roku 2014, vnútroštátny súd, akým je vnútroštátny súd v prejednávanej veci, by mal mať v každom prípade možnosť posúdiť nekalú povahu zmluvnej podmienky tejto zmluvy bez ohľadu na to, či sa táto podmienka týka predmetu zmluvy alebo primeranosti ceny a úhrady na jednej strane, ako aj tovaru alebo služieb, ktoré sa majú dodať ako protihodnota na druhej strane, a to aj v prípade, že ju predajca alebo dodávateľ predtým formuloval jasným a zrozumiteľným spôsobom.[53]

74. Vzhľadom na vyššie uvedené treba na tretiu otázku odpovedať tak, že ak v čase uzatvorenia spornej zmluvy nebol článok 4 ods. 2 smernice 93/13 prebratý do vnútroštátneho práva, musí mať vnútroštátny súd v každom prípade možnosť posúdiť nekalú povahu danej zmluvnej podmienky v zmysle článku 3 tejto smernice nezávisle od otázky, či sa táto podmienka týka hlavného predmetu zmluvy alebo primeranosti ceny a odmeny na jednej strane, ako aj tovaru alebo služieb, ktoré sa majú dodať ako protihodnota na druhej strane, a to aj vtedy, ak ju predajca alebo dodávateľ predtým formuloval jasne a zrozumiteľne.

48 Rozsudok Caja de Ahorros (bod 40).

49 Rozsudok Caja de Ahorros (bod 35).

50 Vnútroštátna právna úprava, ktorá vylučuje akúkoľvek možnosť súdneho preskúmania zmluvných podmienok definujúcich hlavné plnenia v zmluvách uzavretých medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom, aj keby vyhotovenie týchto podmienok bolo nejasné a nezrozumiteľné, takže spotrebiteľ by sa vôbec nemohol dovolávať nekalej povahy zmluvnej podmienky týkajúcej sa definície hlavného predmetu zmluvy a primeranosti medzi cenou a dodávanými službami či tovarom, bola vyhlásená za neúplnú [rozsudok Caja de Ahorros (body 37 a 38), ktorý odkazuje na rozsudok z 10. mája 2001, Komisia/Holandsko (C-144/99, EU:C:2001:257)]. Pozri tiež Usmernenia Komisie (s. 23 a poznámka pod čiarou 147), ako aj prílohu II k týmto usmerneniam, ktorá obsahuje zoznam členských štátov, v ktorých sa vnútroštátnym právom rozšíril rozsah posúdenia nekalej povahy na zmluvné podmienky súvisiace s vymedzením hlavného predmetu zmluvy a primeranosťou ceny alebo odmeny bez ohľadu na to, či sú tieto podmienky v jasnom a zrozumiteľnom jazyku.

51 Pozri v tomto zmysle Caja de Ahorros (body 41 a 42).

52 V tomto zmysle pozri rozsudok Caja de Ahorros (bod 43).

53 Táto odpoveď sa zakladá na predpoklade, že zákon, ktorým sa preberá článok 4 ods. 2 smernice 93/13, sa neuplatňuje retroaktívne.

4. O požiadavke „zrozumiteľnosti“ v zmysle článku 5 smernice 93/13 (štvrtá otázka)

75. Svojou štvrtou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či a prípadne za akých podmienok sa zmluvná podmienka, ako je podmienka sporná vo veci samej, ktorá stanovuje, že za poskytovanie služieb v oblasti športového rozvoja a podpory kariéry sa športovec zaväzuje zaplatiť odmenu vo výške 10 % jeho príjmov dosiahnutých v priebehu pätnástich nasledujúcich rokov, má považovať za „jasnú a zrozumiteľnú“ v zmysle článku 5 smernice 93/13.

76. Táto otázka sa konkrétne týka rozsahu a povahy zrozumiteľnosti, ktorá je znakom každej podmienky, ktorá sa považuje za nie nekalú. V tejto súvislosti treba pripomenúť, že podľa článku 5 smernice 93/13 na jednej strane v prípade zmlúv, v ktorých sú všetky alebo niektoré podmienky ponúkané spotrebiteľovi v písomnej forme, musia byť vždy tieto podmienky vypracované jasne a zrozumiteľne a na druhej strane, keď existuje pochybnosť o zmysle podmienky, prednosť má výklad priaznivejší pre spotrebiteľa.

77. Pokiaľ ide o požiadavku transparentnosti zmluvných podmienok, ako vyplýva z článku 5 alebo článku 4 ods. 2 smernice 93/13, Súdny dvor zdôraznil, že táto požiadavka by nemala byť obmedzená len na ich zrozumiteľnosť z formálneho a gramatického hľadiska, ale naopak, vzhľadom na to, že systém ochrany zavedený uvedenou smernicou vychádza z myšlienky, že spotrebiteľ sa v porovnaní s predajcom alebo dodávateľom nachádza v znevýhodnenom postavení, najmä pokiaľ ide o úroveň informovanosti, táto požiadavka jasného a zrozumiteľného formulovania zmluvných podmienok sa musí chápať široko. [54]

78. V dôsledku toho treba uvedenú požiadavku zrozumiteľnosti chápať tak, že vyžaduje nielen to, aby dotknutá zmluvná podmienka bola pre spotrebiteľa zrozumiteľná z formálneho a gramatického hľadiska, [55] ale aj to, aby priemerný spotrebiteľ, ktorý je riadne informovaný a primerane pozorný a obozretný, bol schopný pochopiť konkrétne fungovanie tejto podmienky a posúdiť tak na základe presných a zrozumiteľných kritérií potenciálne významné ekonomické dôsledky takejto podmienky na jeho finančné záväzky. [56]

79. Požiadavka, podľa ktorej zmluvná podmienka musí byť formulovaná jasne a zrozumiteľne, sa má preto chápať tak, že stanovuje aj to, aby zmluva transparentným spôsobom vyjadrovala konkrétne fungovanie mechanizmu, na ktorý sa odvoláva dotknutá podmienka, ako aj prípadne vzťah medzi týmto mechanizmom a mechanizmom stanoveným ostatnými podmienkami, aby bol tento spotrebiteľ schopný na základe presných a zrozumiteľných kritérií posúdiť ekonomické dôsledky, ktoré z toho pre neho vyplývajú. [57]

[54] Pozri rozsudky z 30. apríla 2014, Kásler a Káslerné Rábai (C-26/13, EU:C:2014:282, bod 72); z 20. septembra 2017, Andriciuc a i. (C-186/16, ďalej len „rozsudok Andriciuc“, EU:C:2017:703, bod 44 a citovanú judikatúru), ako aj Caixabank (bod 36 a citovanú judikatúru).

[55] To znamená na jednej strane, že spotrebiteľ mal účinnú možnosť oboznámiť sa so zmluvnou podmienkou pred uzavretím zmluvy, a na druhej strane, že jednotlivé podmienky sú zrozumiteľné, pričom sa zohľadňuje jasnosť ich znenia a určitosť použitej terminológie, ako aj prípadne ďalšie zmluvné podmienky, ktoré treba posudzovať spoločne. V tejto súvislosti treba zohľadniť aj postavenie alebo uhol pohľadu spotrebiteľov, ktorým sú príslušné podmienky určené [pozri v tomto zmysle rozsudok z 23. apríla 2015 Van Hove (C-96/14, EU:C:2015:262), body 48 a 50].

[56] Pozri rozsudky z 18. novembra 2021, A. S.A. (C-212/20, EU:C:2021:934, bod 42 a citovanú judikatúru), ako aj Caixabank (bod 37 a citovanú judikatúru). Súdny dvor požiadavku zrozumiteľnosti ďalej spresnil najmä v súvislosti so zmluvnými podmienkami, ktoré sú kľúčové pre rozsah záväzkov prijatých spotrebiteľmi, napríklad v súvislosti so zmluvnými podmienkami, ktoré sa týkajú platieb na základe úverových zmlúv. Niektoré z týchto rozsudkov sa týkajú najmä zmlúv o hypotekárnom úvere (vyjadrených) v cudzej mene alebo indexovaných v cudzej mene [pozri Usmernenie Komisie (s. 26 a 27)].

[57] Pozri rozsudok Andriciuc (bod 45 a citovanú judikatúru).

80. V prejednávanej veci vnútroštátny súd uvádza, že v čase uzavretia spornej zmluvy nemal C, pokiaľ ide o hodnotu poskytnutej služby a sumu, ktorá sa má zaplatiť ako protiplnenie, k dispozícii súbor informácií, pomocou ktorých by mohol posúdiť ekonomické dôsledky, ktoré by z toho pre neho mohli vyplynúť. Hoci je pravda, že Súdnemu dvoru neprináleží vykonať takéto posúdenie, nasledujúce skutočnosti sa mi zdajú byť relevantné na účely posúdenia zrozumiteľnosti dotknutej doložky.

81. Po prvé sa domnievam, že je nesporné, že sporná podmienka týkajúca sa úhrady je ľahko zrozumiteľná pre „priemerného spotrebiteľa, ktorý je riadne informovaný a primerane pozorný a obozretný“, [58] tak z formálneho a gramatického hľadiska, ako aj z hľadiska výpočtu úhrady, ktorú má C zaplatiť spoločnosti A. Podľa môjho názoru je totiž nesporné, že C a jeho rodičia boli schopní pochopiť konkrétne fungovanie tejto podmienky na základe kritéria, ktoré je presné (výpočet úhrady je jednoduchý, pretože tento výpočet predstavuje „10 % všetkých čistých príjmov dosiahnutých počas trvania zmluvy“, t. j. vopred stanoveného obdobia pätnásť rokov) a zrozumiteľné (bez akéhokoľvek odkazu na prvky spôsobujúce komplexnejšiu metódu výpočtu, ako je prípadná indexácia). V dôsledku toho je nepochybné, že športovec bol schopný pochopiť použitú metódu výpočtu, samozrejme za predpokladu, že spoločnosť A uviedla, čo predstavujú „všetky čisté príjmy“.

82. Po druhé, keďže objektívne nebolo možné predvídať presnú výšku odmeny, keďže závisela od výšky budúcich príjmov dosiahnutých C, požiadavka zrozumiteľnosti sa musí v súlade s judikatúrou Súdneho dvora posudzovať na základe informácií, ktoré mal predajca alebo dodávateľ k dispozícii v čase uzavretia zmluvy so spotrebiteľom. Od predajcu alebo dodávateľa preto nemožno požadovať, aby informoval spotrebiteľa o konečných finančných dôsledkoch jeho záväzku, ktoré závisia od budúcich udalostí, nepredvídateľných a nezávislých od vôle tohto predajcu alebo dodávateľa. [59]

83. Po tretie a v tejto súvislosti Súdny dvor rozhodol, že to nič nemení na tom, že informácie, ktoré je povinný oznámiť pred uzavretím zmluvy, musia spotrebiteľovi umožniť prijať obozretné rozhodnutie s úplnou znalosťou veci, jednak o možnosti, že dôjde k takým udalostiam, a jednak o dôsledkoch, ku ktorým môžu tieto udalosti viesť. [60] Vnútroštátnemu súdu preto prináleží, aby pri zohľadnení všetkých relevantných skutočností súvisiacich s uzatvorením uvedenej zmluvy posúdil, či informácie oznámené predajcom alebo dodávateľom pred uzavretím zmluvy umožnili spotrebiteľovi, ktorý je riadne informovaný, prijať jeho rozhodnutie s obozretnosťou a úplnou znalosťou dôsledkov, ktoré uzatvorenie takej zmluvy prinesie. V tejto súvislosti prináleží najmä vnútroštátnemu súdu, aby posúdil, či spoločnosť A oznámila C celú škálu ponúkaných služieb, [61] ako aj ich trvanie, takže C mohol odhadnúť ich hodnotu ako celku v porovnaní s odmenou, na ktorú by mohla mať táto spoločnosť nárok, pretože práve na základe týchto dvoch skutočností malo byť logicky prijaté rozhodnutie uzavrieť zmluvu s uvedenou spoločnosťou.

84. Vzhľadom na všetky vyššie uvedené úvahy treba na štvrtú otázku odpovedať tak, že článok 5 smernice 93/13 sa má vykladať v tom zmysle, že požiadavka, aby boli zmluvné podmienky formulované „jasne a zrozumiteľne“, vyžaduje, aby podnik, ktorý ponúka služby v oblasti športového rozvoja a podpory kariéry, poskytol mladému športovcovi dostatočné informácie,

[58] Konkrétne hodnotiace kritérium uplatnené v rámci analýzy smernice o nekalých obchodných praktikách (pozri odôvodnenie 18 tejto smernice).

[59] Rozsudok z 12. januára 2023, D.V. (Odmena advokáta – zásada hodinovej sadzby) (C-395/21, ďalej len „rozsudok D.V.“, EU:C:2023:14, bod 43).

[60] Pozri analogicky rozsudok D.V. (body 42 a 43 a citovanú judikatúru).

[61] Pozri poznámku pod čiarou 6 vyššie.

ktoré mu umožnia prijať informované rozhodnutie, ktoré sa zakladá na presných údajoch, takže zmluvná podmienka musí byť zrozumiteľná nielen z formálneho a gramatického hľadiska, ale musí tiež umožniť spotrebiteľovi jednak vnímať v celom rozsahu významné finančné dôsledky, ktoré by táto podmienka mohla vyvolať z hľadiska jeho finančných záväzkov, a jednak posúdiť jej primeranosť vo vzťahu k celkovej hodnote služieb ponúkaných týmto podnikom.

5. O nekalej povahe podmienky týkajúcej sa odmeny z hľadiska článku 3 ods. 1 smernice 93/13 (piata otázka)

85. Svojou piatou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sporná podmienka spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach strán vzniknutých na základe zmluvy ku škode spotrebiteľa v zmysle článku 3 ods. 1 smernice 93/13, keďže nezakladá súvislosť medzi hodnotou poskytnutého plnenia a jej cenou pre spotrebiteľa. Cieľom tejto otázky je teda posúdiť nekalú povahu spornej podmienky a najmä zlučiteľnosť výpočtu odmeny za predmetnú zmluvu s článkom 3 ods. 1 smernice 93/13.

86. Na úvod považujem za užitočné uviesť niekoľko úvodných spresnení týkajúcich sa posúdenia prípadnej nekalej povahy spornej podmienky.

87. Na jednej strane je dôležité pripomenúť, že túto podmienku možno vykladať tak, že sa týka tak „hlavného predmetu zmluvy“,[62] ako aj „primeranej ceny a úhrady“[63] v zmysle článku 4 ods. 2 smernice 93/13. Na základe tohto ustanovenia teda takáto podmienka patrí do pôsobnosti tejto smernice, ale posúdenie jej nekalej povahy podľa článku 3 ods. 1 uvedenej smernice je vylúčené, ak spĺňa požiadavku zrozumiteľnosti vyplývajúcu z tej istej smernice. V dôsledku toho je nasledujúca analýza relevantná len vtedy, ak vnútroštátny súd dospeje buď k záveru, že predmetná podmienka nespĺňa požiadavku zrozumiteľnosti – keďže samotná okolnosť, že podmienka nie je formulovaná jasne a zrozumiteľne, nemôže spôsobiť jej nekalú povahu[64] – alebo že môže posúdiť nekalú povahu, keďže článok 4 ods. 2 smernice 93/13 sa v prejednávanej veci neuplatňuje, pretože v čase uzavretia spornej zmluvy toto ustanovenie ešte nebolo prebraté do lotyšského práva.[65] V každom prípade zrozumiteľnosť zmluvnej podmienky, ako vyžaduje článok 5 tejto smernice, predstavuje jeden zo základných prvkov, ktoré treba taktiež zohľadniť v rámci posudzovania nekalej povahy tejto podmienky.[66]

88. Na druhej strane treba spresniť, že právomoc Súdneho dvora v danej oblasti zahŕňa výklad pojmov vyplývajúcich zo smernice 93/13, ako aj stanovenie kritérií, ktoré vnútroštátny súd môže alebo musí uplatniť pri preskúmaní zmluvnej podmienky z hľadiska ustanovení tejto smernice, pričom tomuto súdu vzhľadom na tieto kritériá prináleží vyjadriť sa ku konkrétnej kvalifikácii

[62] V tom zmysle, že táto podmienka „upravuje základné plnenia tejto zmluvy“ a ktoré ju ako také charakterizujú“ [pozri rozsudok Andriciuc (bod 35 a citovanú judikatúru)].

[63] V tom zmysle, že uvedená podmienka sa týka „vzťahu kvalita/cena tovaru alebo dodávaných služieb“ (pozri devätnáste odôvodnenie smernice 93/13).

[64] Pozri analýzu v rámci štvrtej prejudiciálnej otázky a rozsudku Banco Santander (bod 66 a citovanú judikatúru). Vnútroštátna právna úprava však môže stanoviť, že nedostatočná zrozumiteľnosť môže priamo spôsobiť neplatnosť podmienok bez toho, aby bolo potrebné uplatniť kritérium nekalej povahy podľa článku 3 ods. 1 smernice 93/13. Pozri tiež Usmernenie Komisie (s. 19).

[65] Pozri analýzu v rámci tretej prejudiciálnej otázky. Pozri tiež Usmernenie Komisie (s. 24 a poznámka pod čiarou 163), podľa ktorého sa na základe vnútroštátneho práva môže poskytnúť súdom možnosť posúdiť primeranosť ceny, aj keď sú takéto podmienky jasné a zrozumiteľné.

[66] Pozri v tomto zmysle rozsudok z 26. apríla 2012, Invitel (C-472/10, EU:C:2012:242, body 27 a 28) a Banco Santander (bod 66). Napríklad v súlade s bodom 1 písm. e) prílohy k smernici 93/13 a jej dvadsiatym odôvodnením skutočnosť, že spotrebitelia nemali skutočnú možnosť oboznámiť sa so zmluvnými podmienkami, svedčí o nekalej povahe týchto podmienok.

príslušnej zmluvnej podmienky podľa osobitných okolností daného prípadu. Z toho vyplýva, že Súdny dvor sa musí obmedziť na to, aby vnútroštátnemu súdu poskytol údaje, ktoré musí tento súd zohľadniť.[67]

89. Po týchto spresneniach treba pripomenúť, že článok 3 ods. 1 smernice 93/13 stanovuje, že zmluvná podmienka, ktorá nebola individuálne dohodnutá, sa považuje za nekalú, ak napriek požiadavke dobrej viery spôsobí značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach strán vzniknutých na základe zmluvy, ku škode spotrebiteľa. Z toho vyplýva, že prináleží vnútroštátnemu súdu, aby vzhľadom na všetky okolnosti veci posúdil v prvom rade možné nedodržanie požiadavky „[dobrej viery]“ a v druhom rade existenciu prípadnej „značnej nerovnováhy“ ku škode spotrebiteľa v zmysle článku 3 ods. 1 smernice 93/13.[68]

90. Na jednej strane, pokiaľ ide o požiadavku „[dobrej viery]“, v odôvodnení 16 tejto smernice sa najmä spresňuje, že táto požiadavka „môže byť splnená predajcom alebo dodávateľom, keď s inou stranou, ktorej oprávnené záujmy brali do úvahy, zaobchádzajú čestne a rovnocenne“, a že vnútroštátny súd „musí brať ohľad najmä na stabilitu zmluvného postavenia strán bez ohľadu na to, či spotrebiteľ bol stimulovaný k súhlasu s podmienkami a či tovar alebo služby boli predávané na osobitnú objednávku spotrebiteľa“.[69] Vnútroštátny súd musí teda overiť, či by predajca alebo dodávateľ, ktorý zaobchádzal so spotrebiteľom čestne, mohol rozumne očakávať, že by tento spotrebiteľ súhlasil s takouto podmienkou po individuálnom dojednaní.[70]

91. Na druhej strane, pokiaľ ide o požiadavku týkajúcu sa „značnej nerovnováhy“, pokiaľ ide o práva a povinnosti zmluvných strán vyplývajúce zo zmluvy, ktorá je konkrétne uvedená v piatej prejudiciálnej otázke, Súdny dvor uviedol, že treba najmä zohľadniť právne predpisy uplatňované vo vnútroštátnom práve v prípade absencie dohody medzi zmluvnými stranami tak, aby sa posúdilo, či a prípadne do akej miery je právne postavenie spotrebiteľa vyplývajúce z tejto zmluvy nevýhodnejšie než právne postavenie zakotvené v platnom vnútroštátnom práve.[71] Na základe takejto porovnávacej analýzy môže totiž vnútroštátny súd posúdiť, či a prípadne do akej miery je právne postavenie spotrebiteľa vyplývajúce zo zmluvy nevýhodnejšie než právne postavenie zakotvené v platnom vnútroštátnom práve.[72] Ak však vo vnútroštátnom práve nie sú stanovené žiadne ďalšie relevantné ustanovenia (ako to môže byť v prípade určenia odmeny v súvislosti so zmluvami s „talentovanými“ športovcami), značná nerovnováha by sa mala posúdiť na základe iných referenčných kritérií, ako sú čestné a rovnocenné trhové postupy v deň uzavretia zmluvy, pokiaľ ide o odmeňovanie v dotknutej športovej oblasti[73] alebo porovnanie práv a povinností strán podľa danej zmluvy, pričom sa zohľadní jej povaha a súvisiace zmluvné ustanovenia.[74] Rovnako sa zdá, že na tieto účely je relevantné preskúmať právne postavenie uvedeného spotrebiteľa z hľadiska prostriedkov, ktoré má podľa vnútroštátnej právnej úpravy k dispozícii na zabránenie uplatňovaniu nekalých podmienok.[75] Napokon podľa článku 4 ods. 1 smernice 93/13 je vnútroštátny súd povinný posúdiť nekalú povahu zmluvnej podmienky s prihliadnutím na

67 Rozsudok Banco Santander (bod 50 a citovaná judikatúra).

68 Rozsudok Banco Santander I (bod 63 a citovaná judikatúra).

69 Pozri v tomto zmysle rozsudok Banco Primus (bod 59 a citovanú judikatúru).

70 Rozsudok Banco Santander (bod 64 a citovaná judikatúra).

71 Rozsudok Banco Santander (bod 65 a citovaná judikatúra).

72 Pozri v tomto zmysle rozsudok Banco Primus (bod 59 a citovanú judikatúru).

73 Pozri analogicky rozsudok Banco Santander (bod 65 a citovanú judikatúru).

74 Pozri v tomto zmysle rozsudok Banco Primus (bod 67 prvá zarážka). Pozri tiež Usmernenie Komisie (s. 33 a poznámka 241).

75 Pozri rozsudok zo 14. marca 2013, Aziz (C-415/11, EU:C:2013:164, bod 68).

povahu tovaru alebo služieb, ktoré sú predmetom zmluvy, a s prihliadnutím na všetky okolnosti súvisiace s uzatvorením zmluvy v dobe jej uzatvorenia, ako aj na všetky ostatné podmienky uvedenej zmluvy alebo na inú zmluvu, od ktorej závisí.[76]

92. Vnútroštátnemu súdu prináleží posúdiť situáciu, o ktorú ide vo veci samej, s prihliadnutím na údaje uvedené v bodoch 89 až 91 vyššie po overení skutočností, ktoré patria do skutkového rámca prejednávanej veci a do vnútroštátneho právneho rámca.

93. V prejednávanej veci, ako vyplýva zo skutočností uvedených v spise predloženom Súdnemu dvoru, bude musieť vnútroštátny súd overiť, či vnútroštátna právna úprava týkajúca sa zmlúv s „talentovanými“ športovcami neobsahuje ustanovenia týkajúce sa odmeny, od ktorej by sa sporná zmluva odchyľovala. V prípade neexistencie takejto právnej úpravy bude prináležať tomuto súdu, aby odkázal na čestné a rovnocenné trhové postupy, pokiaľ ide o odmeňovanie za predmetné služby v dotknutej oblasti športu, ktoré platili v čase uzavretia tejto zmluvy. Okrem toho musí uvedený súd v súlade s článkom 4 ods. 1 smernice 93/13 zohľadniť povahu služieb, ktoré sú predmetom uvedenej zmluvy, a preskúmať, či neexistencia akejkoľvek súvislosti medzi hodnotou služieb poskytovaných spoločnosťou A a odmenou za tieto služby zo strany C môže spôsobiť nekalú povahu spornej podmienky.

94. V tejto súvislosti sa mi zdá, že vnútroštátny súd bude musieť v rámci posúdenia prípadnej značnej nerovnováhy v právach a povinnostiach zmluvných strán zohľadniť otázku, či poskytovateľ služieb môže preukázať, že úhrada vo výške 10 % všetkých príjmov, ktoré C dosiahol počas trvania spornej zmluvy, bola skutočne spojená so službami poskytovanými spoločnosťou A, a či takáto úhrada zodpovedá trhovej hodnote v dotknutom športovom odvetví. Úplná neprimeranosť medzi poskytnutou službou a zaplatenou cenou nemôže byť podľa môjho názoru prijatá, aj keby ju vnútroštátna právna úprava umožňovala alebo by ju výslovne nezakazovala.[77]

95. V tejto súvislosti sa mi však zdá dôležité, aby tento súd zohľadnil nasledujúce skutočnosti, ktoré svedčia v prospech neexistencie „značnej nerovnováhy“: (i) skutočnosť, že takáto odmena sa stane splatnou len za predpokladu, že tento príjem dosahuje aspoň sumu 1500 eur mesačne; (ii) skutočnosť, že podľa podmienok spornej zmluvy sa C mohol rozhodnúť jednostranne vypovedať túto zmluvu bez vyplatenia odmeny, najmä ak by sa rozhodol nepokračovať v profesionálnej kariére[78]; a (iii) skutočnosť, že služby poskytované spoločnosťou A boli poskytované bez záruky, že C dosiahne požadovaný výsledok, a to stať sa profesionálom, čo znamená, že zmluva svojou povahou obsahovala pre túto spoločnosť značný rizikový faktor.[79] V tejto súvislosti sa mi totiž zdá, že vnútroštátny súd musí zohľadniť okolnosť, že odmena, ktorú dostane C, bude slúžiť nielen na financovanie služieb ponúkaných C spoločnosťou A, ale aj na financovanie všetkých ostatných talentovaných športovcov, ktorí s touto spoločnosťou uzavreli podobné zmluvy (najmä tých, ktorí sa nestali profesionálmi), a to potenciálne počas viacerých rokov. Preto bude potrebné posúdiť systém ako celok.

[76] Rozsudok Banco Primus (bod 61 a citovaná judikatúra).

[77] Pozri analogicky rozsudky zo 16. júla 2020 Caixabank a Banco Bilbao Vizcaya Argentaria (C-224/19 a C-259/19, EU:C:2020:578, bod 79), ktorá sa týkala zmluvnej podmienky ukladajúcej dlžníkovi povinnosť zaplatiť všetky poplatky za zriadenie a zrušenie hypotekárneho záložného práva, v ktorej Súdny dvor rozhodol, že poplatky prenesené na dlžníka musia/museli zodpovedať skutočne poskytnutým službám a zo 16. marca 2023, Caixabank (Provízia za poskytnutie úveru) (C-565/21, EU:C:2023:212, bod 59), ktorý sa týkal podmienky provízie za poskytnutie úveru, ktorá na to, aby sa považovala za nespôsobilú nepriaznivo ovplyvniť právne postavenie spotrebiteľa, ako je stanovené vnútroštátnym právom, môže spotrebiteľovi uložiť povinnosť zaplatiť túto províziu len primerane výške úveru.

[78] Toto konštatovanie, ktoré spočíva výlučne na údajoch poskytnutých spoločnosťou A na pojednávaní, bude musieť overiť vnútroštátny súd.

[79] Pozri analogicky rozsudok zo 16. marca 2010, Olympique Lyonnais (C-325/08, EU:C:2010:143, bod 42).

96. Nakoniec však tento súd bude musieť zohľadniť aj okolnosti v prospech existencie nerovnováhy a najmä skutočnosť, že sa nezdá, že by sporná zmluva obsahovala podmienku, ktorá by zmluvným stranám stanovovala možnosť dohodnúť sa na znížení záväzkov talentovaného športovca alebo zmeniť dobu trvania tejto zmluvy, napríklad vtedy, keď mladý športovec dosiahne plnoletosť alebo v závislosti od rozsahu a trvania prijatých služieb, pričom takáto podmienka sa obvykle uplatňuje na účely zohľadnenia záujmu talentovaného športovca.

97. Vzhľadom na všetky predchádzajúce úvahy treba na piatu otázku odpovedať tak, že článok 3 ods. 1 smernice 93/13 sa má vykladať v tom zmysle, že na posúdenie prípadnej nekalej povahy podmienky zmluvy o poskytovaní služieb na podporu rozvoja a športovej kariéry, ktorá stanovuje, že za poskytovanie týchto služieb sa mladý športovec konajúci ako spotrebiteľ zaväzuje zaplatiť úhradu vo výške 10 % z príjmu, ktorý dosiahne počas nasledujúcich pätnástich rokov, ak sa stane profesionálom, sú relevantné možné nedodržanie požiadaviek „dobrej viery“ a prípadná „značná nerovnováha“ ku škode spotrebiteľa, pričom sa spresňuje, že je potrebné zohľadniť najmä existenciu pravidiel uplatniteľných vo vnútroštátnom práve v prípade neexistencie dohody medzi zmluvnými stranami, aby bolo možné posúdiť, či a prípadne v akom rozsahu táto zmluva stavia spotrebiteľa do menej výhodného právneho postavenia, než aké stanovuje platné vnútroštátne právo, a v prípade neexistencie takýchto pravidiel trhové postupy ku dňu uzavretia uvedenej zmluvy týkajúce sa odmeňovania v dotknutej športovej oblasti, pokiaľ sú čestné a rovnocenné, ako aj povaha tovaru alebo služieb, ktoré sú predmetom zmluvy, a s odkazom na všetky okolnosti súvisiace s uzatvorením zmluvy v čase jej uzatvorenia, ako aj na všetky ostatné podmienky tej istej zmluvy alebo inej, od ktorej závisí, a najmä, ak požadovaná odmena zodpovedá trhovej hodnote v dotknutom športovom odvetví, najmä vzhľadom na riziko, ktoré pre predajcu alebo dodávateľa predstavuje skutočnosť, že nemá záruku, že dostane odmenu, ak sa mladý športovec nestane profesionálom.

6. O nezáväznej povahe nekalej podmienky v zmysle článku 6 ods. 1 smernice 93/13 (šiesta otázka)

98. Svojou šiestou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či v prípade, že sa zistí, že zmluvná podmienka má nekalú povahu v zmysle článku 3 ods. 1 smernice 93/13, bráni článok 6 ods. 1 tejto smernice tomu, aby vnútroštátny súd mohol znížiť sumu, ktorú možno od spotrebiteľa požadovať, o náklady skutočne vynaložené v súvislosti s plnením zmluvy poskytovateľom služieb, ktorý je predajcom alebo dodávateľom.

99. Z toho vyplýva, že šiesta otázka sa týka prípadnej možnosti, ktorú by mal vnútroštátny súd na zmenu obsahu podmienky, ak by túto podmienku považoval za takú, že je nekalej povahy.

100. V tejto súvislosti treba pripomenúť, že článok 6 ods. 1 smernice 93/13 stanovuje, že nekalé podmienky použité v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľom zo strany predajcu alebo dodávateľa podľa dotknutého vnútroštátneho práva nie sú pre spotrebiteľa záväzné. Toto ustanovenie tiež stanovuje, že zmluva je podľa týchto podmienok pre strany naďalej záväzná, ak je jej ďalšia existencia možná bez nekalých podmienok.

101. Ako Súdny dvor opakovane zdôraznil, ide o kogentné ustanovenie smerujúce k nahradeniu formálnej rovnováhy, ktorú zmluva nastoľuje medzi právami a povinnosťami zmluvných strán, skutočnou rovnováhou, ktorá medzi nimi môže znovu zaviesť rovnosť.[80] Okrem toho vzhľadom na povahu a význam všeobecného záujmu, na ktorom sa zakladá ochrana spotrebiteľov, ktorú

[80] Rozsudok Banco Primus (bod 41 a citovaná judikatúra).

smernica 93/13 zabezpečuje, jej článok 6 musí byť považovaný za ustanovenie, ktoré je rovnocenné s vnútroštátnymi pravidlami, ktoré v rámci vnútroštátneho právneho poriadku majú právnu silu noriem verejného poriadku. [81]

102. Súdny dvor už teda rozhodol, že článok 6 ods. 1 tejto smernice sa má vykladať v tom zmysle, že zmluvnú podmienku, ktorá bola vyhlásená za nekalú, treba v zásade chápať tak, že nikdy neexistovala, takže nemôže voči spotrebiteľovi vyvolávať účinky. [82] Určenie nekalej povahy tejto podmienky súdnym rozhodnutím v zásade preto musí viesť k navráteniu právnej a skutkovej situácie spotrebiteľa, v ktorej by sa nachádzal, ak by uvedená podmienka neexistovala. [83]

103. V tejto súvislosti z toho v prvom rade vyplýva, že povinnosť vnútroštátneho súdu neuplatniť nekalú zmluvnú podmienku, ktorá ukladá zaplatenie súm, ktoré sa preukážu ako neoprávnené, má v zásade reštitučný účinok, ktorý sa vzťahuje na tieto sumy. Neexistencia tohto reštitučného účinku by totiž mohla spochybniť odradzujúci účinok, ktorý článok 6 ods. 1 smernice 93/13 v spojení s článkom 7 ods. 1 tejto smernice rozšíril na určenie nekalej povahy podmienok obsiahnutých v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľom zo strany predajcu alebo dodávateľa. [84] *A fortiori*, ak spotrebiteľ ako v prejednávanej veci nevykonal úhrady, ktoré sa ukázali ako neoprávnené z dôvodu nekalej povahy podmienky, na základe ktorej boli stanovené, nemožno od neho požadovať, aby zaplatil, hoci len čiastočne, sumy splatné na základe tejto podmienky, o ktorej treba mať za to, že nikdy neexistovala. [85] Ak by to tak nebolo, predmetná podmienka by bola naďalej čiastočne záväzná a predajca alebo dodávateľ by mal z jej uplatnenia určitý prospech.

104. Po druhé, pokiaľ ide o právomoc zmeniť obsah nekalej podmienky, Súdny dvor rozhodol, že vnútroštátny súd nie je oprávnený zmeniť obsah nekalých podmienok okrem prípadu, že by mal zmierniť odrádzajúci účinok, ktorý má vplyv na predajcu alebo dodávateľa tak, že jednoducho na spotrebiteľa takéto nekalé podmienky neuplatní. [86] Súdny dvor totiž výslovne rozhodol, že článok 6 ods. 1 smernice 93/13 nemožno vykladať v tom zmysle, že umožňuje vnútroštátnemu súdu v prípade, keď skonštatuje nekalú povahu zmluvnej pokuty v zmluve uzatvorenej medzi predajcom a dodávateľom a spotrebiteľom, znížiť pokutu uloženú spotrebiteľovi, namiesto povinného neuplatnenia celého predmetného ustanovenia na uvedeného spotrebiteľa. V tejto súvislosti Súdny dvor konštatoval, že vzhľadom na účel a všeobecnú štruktúru tejto smernice, keby vnútroštátny súd mohol meniť obsah nekalých podmienok, ktoré sú uvedené v takej zmluve, mohlo by sa tým ohroziť splnenie dlhodobého cieľa uvedeného v článku 7 uvedenej smernice, pretože by to oslabilo odradzujúci účinok, ktorý na podnikateľov má jednoduché neuplatnenie takýchto nekalých podmienok voči spotrebiteľovi, keďže by mohla podnikateľov zvádzať

[81] Pozri rozsudok Gutiérrez Naranjo a i. (bod 54 ako aj citovanú judikatúru).

[82] Hoci členským štátom v dôsledku toho prislúcha, aby prostredníctvom svojho vnútroštátneho práva definovali metódy, v rámci ktorých je preukázané určenie nekalej povahy podmienky obsiahnutej v zmluve, a či konkrétne právne účinky tohto určenia sú materiálnej povahy, nič to nemení na skutočnosti, že toto určenie musí umožniť navrátenie právnej a skutkovej situácie, v ktorej by sa spotrebiteľ nachádzal, ak by táto nekalá podmienka neexistovala, najmä na základe práva vrátenia výhod, ktoré podnikateľ neoprávnene prijal na základe uvedenej nekalej podmienky na ujmu spotrebiteľa [pozri rozsudky z 25. apríla 2024, Caixabank (Premlčacia lehota) (C-484/21, ďalej len „rozsudok Premlčacia lehota“, EU:C:2024:360, body 15 až 20 a citovanú judikatúru) ako aj Banco Santander (Oddelenie premlčacej lehoty) (C-561/21, Eu:C:2024:362, body 18 až 23 a citovanú judikatúru)].

[83] Pozri rozsudok Premlčacia lehota (bod 15 a citovanú judikatúru).

[84] Pozri rozsudok Premlčacia lehota (body 16 a 17, ako aj citovanú judikatúru).

[85] Pozri analogicky rozsudok z 21. marca 2024, Profi Credit Bulgaria (Doplnkové služby k zmluve o úvere) (C-714/22, EU:C:2024:263, bod 88), v ktorom Súdny dvor rozhodol, že článok 6 ods. 1 a článok 7 ods. 1 smernice 93/13 v spojení so zásadou efektivity sa majú vykladať v tom zmysle, že bránia vnútroštátnej právnej úprave, ktorá umožňuje uložiť spotrebiteľovi povinnosť znášať časť trov konania, ak v nadväznosti na konštatovanie neplatnosti zmluvnej podmienky z dôvodu jej nekalej povahy sa jeho návrhu na vrátenie súm, ktoré boli na základe tejto podmienky zaplatené bez právneho dôvodu, vyhovelo len čiastočne, pretože je prakticky nemožné alebo nadmerne ťažké určiť rozsah práva tohto spotrebiteľa na vrátenie týchto súm.

[86] Pozri rozsudok Gutiérrez Naranjo a i. (bod 60 ako aj citovanú judikatúru). Kogentná povaha článku 6 ods. 1 smernice 93/13 znamená, že spotrebiteľ sa v zásade nemôže vzdať ochrany poskytovanej touto smernicou, a to ani zmluvou, ani jednostranným vyhlásením [pozri Usmernenie Komisie (s. 38)].

k používaniu uvedených podmienok, pričom by vedeli, že aj keby sa malo rozhodnúť o ich neplatnosti, vnútroštátny súd by mohol zmluvu v nevyhnutnom rozsahu doplniť, takže by ich záujmy boli týmto spôsobom napriek tomu zabezpečené.[87]

105. V dôsledku toho sa domnievam, že ak by vnútroštátny súd konštatoval, že uvedená podmienka je nekalá, možnosť zmeniť obsah uvedenej zmluvnej podmienky, ktorá by mu bola priznaná, by nebola v súlade s článkom 6 ods. 1 smernice 93/13. Jediná možnosť, ktorú má tento súd, je zrušiť nekalú podmienku a následne preskúmať, či podľa pravidiel vnútroštátneho práva môže byť zmluva z právneho hľadiska zachovaná bez uvedenej nekalej podmienky, čo treba overiť na základe objektívneho prístupu.[88]

106. Vzhľadom na vyššie uvedené navrhujem odpovedať na šiestu otázku tak, že článok 6 ods. 1 smernice 93/13 sa má vykladať v tom zmysle, že zmluvnú podmienku, ktorá bola vyhlásená za nekalú, treba v zásade považovať za podmienku, ktorá nikdy neexistovala, takže nemôže vyvolávať účinky voči spotrebiteľovi, ktorý by sa mal vrátiť do právnej a skutkovej situácie, v ktorej by sa nachádzal, ak by táto podmienka neexistovala, bez toho, aby mu vnútroštátny súd mohol uložiť povinnosť zaplatiť akúkoľvek sumu z titulu odmeny stanovenej v uvedenej podmienke vyhlásenej za nekalú, bez ohľadu na to, či je alebo nie je znížená o náklady skutočne vynaložené predajcom alebo dodávateľom v súvislosti s plnením zmluvy.

7. O pôsobnosti článkov 8 a 8a smernice 93/13 (siedma a ôsma otázka)

107. Svojou siedmou a ôsmou otázkou, ktoré navrhujem preskúmať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či za predpokladu, že sa uplatní článok 4 ods. 2 smernice 93/13, môže vnútroštátny súd po tom, čo zistí, že výška úhrady je zjavne neprimeraná vo vzťahu k príspevku poskytovateľa služieb, napriek tomu konštatovať, že táto zmluvná podmienka je nekalá výlučne na základe ustanovení vnútroštátneho práva (*siedma otázka*), a v prípade kladnej odpovede, keď ide o zmluvu, ktorá bola uzavretá v čase, keď ešte článok 8a tejto smernice nenadobudol účinnosť, ak je tento súd povinný zohľadniť výlučne informácie týkajúce sa ustanovení prijatých členským štátom v súlade s článkom 8 uvedenej smernice a ktoré členský štát poskytol Komisii podľa článku 8a rovnakej smernice, pokiaľ uvedený štát uviedol, že jeho právne predpisy neprekračujú minimálne normy stanovené v tejto smernici (*ôsma otázka*).

108. Vzhľadom na to, že tieto dve úzko súvisiace otázky boli položené pre prípad, že by článok 4 ods. 2 smernice 93/13 bránil vnútroštátnemu súdu posúdiť prípadnú nekalú povahu podmienky, o akú ide vo veci samej, hoci vzhľadom na odpoveď navrhovanú na tretiu otázku musí mať tento súd možnosť posúdiť nekalú povahu, ak v čase uzavretia zmluvy nebol článok 4 ods. 2 tejto smernice prebratý do vnútroštátneho práva, domnievam sa, že na ňu netreba odpovedať.

109. V každom prípade a pre úplnosť na jednej strane, pokiaľ ide o siedmu otázku, ako bolo uvedené v bode 67 vyššie, pripomínam, že smernica 93/13 zahŕňa minimálnu harmonizáciu, a že preto podľa článku 8 tejto smernice môžu členské štáty zabezpečiť vyšší stupeň ochrany, ako je stanovený v tejto smernici, pokiaľ je to zlučiteľné s cieľmi sledovanými touto smernicou. Inými

[87] Rozsudky z 30. mája 2013, Asbeek Brusse a de Man Garabito (C-488/11, EU:C:2013:341, body 58 a 59, ako aj citovaná judikatúra) a z 26. marca 2019, Abanca Corporación Bancaria (C-70/17 a C-179/17, EU:C:2019:250, body 53 a 54, ako aj citovaná judikatúra). V rovnakej logike Súdny dvor rozhodol, že článok 6 ods. 1 smernice 93/13 bráni vnútroštátnej judikatúre, ktorá časovo obmedzuje reštitučné účinky súvisiace s určením nekalej povahy podmienky v zmysle článku 3 ods. 1 tejto smernice, ktorú obsahuje spotrebiteľská zmluva uzavretá s predajcom alebo obchodníkom, len na sumy, ktoré boli neoprávnene splatené podľa tejto podmienky po vyhlásení súdneho rozhodnutia, ktorým bola určená táto nekalá povaha [pozri rozsudok Gutiérrez Naranjo a i. (bod 75)].

[88] Pozri v tomto zmysle rozsudok z 3. októbra 2019, Dziubak (C-260/18, EU:C:2019:819, bod 39 a citovanú judikatúru).

slovami, členské štáty sa môžu odvolať na článok 8 uvedenej smernice, aby prijali ustanovenia rozširujúce okruh typov zmluvných podmienok, ktoré môžu byť posúdené ako nekalé, tým, že ich rozšíria na ďalšie takéto podmienky, ako sú najmä podmienky týkajúce sa hlavného predmetu zmluvy alebo primeranosti vzťahu medzi kvalitou a cenou, a to aj v prípade, že sú formulované jasne a zrozumiteľne.[89]

110. Na druhej strane, pokiaľ ide o ôsmu otázku, treba pripomenúť, že článok 8a smernice 93/13 vyžaduje, aby členské štáty, ktoré prijmú ustanovenia podľa článku 8 tejto smernice, informovali Komisiu o prijatí uvedených ustanovení a o každej ich následnej zmene a doplnení, najmä ak tieto ustanovenia rozširujú posúdenie nekalej povahy na individuálne dohodnuté zmluvné podmienky alebo na podmienky týkajúce sa primeranosti ceny alebo odmeny, alebo obsahujú zoznamy zmluvných podmienok, ktoré sa považujú za nekalé. Podľa informácií, ktoré má Komisia k dispozícii, Lotyšská republika neoznámila žiadne opatrenia podľa článku 8a, ktoré by presahovali minimálne pravidlá stanovené v smernici 93/13. To však nemá žiadny vplyv na možnosť uplatňovať vnútroštátne právne predpisy, ktorých cieľom je zvýšiť ochranu spotrebiteľa, keďže v článku 8a tejto smernice sa s neoznámením právnych predpisov členským štátom nespájajú žiadne právne dôsledky. Inými slovami, neoznámenie takéhoto vnútroštátneho opatrenia neznamená, že sa v dotknutom členskom štáte nemôže uplatňovať. Uvedená smernica nestanovuje notifikáciu ustanovení prijatých podľa článku 8a smernice ako nevyhnutnú podmienku ich platnosti a záväznej povahy. Na opomenutie oznámenia zo strany členského štátu sa preto nemožno odvolávať ako na dôvod, pre ktorý by bolo možné usudzovať, že právna úprava dotknutého členského štátu nenadobudla účinnosť alebo nie je záväzná.

8. O uplatnení článku 17 ods. 1 a článku 24 ods. 2 Charty (deviata a desiata otázka)

111. Svojou deviatou otázkou vnútroštátny súd v podstate žiada v prípade kladnej odpovede na prvú alebo druhú prejudiciálnu otázku určiť vplyv článku 17 ods. 1 a článku 24 ods. 2 Charty na prejednávanú vec vzhľadom na skutočnosť, že po prvé sporná zmluva zaväzovala C na obdobie pätnástich rokov a mohla mať významné finančné dôsledky, a po druhé bol C v čase uzavretia tejto zmluvy maloletý. Desiata otázka sa v podstate týka tých istých aspektov ako deviata otázka a je vo vzťahu k nej položená subsidiárne, teda v prípade zápornej odpovede na prvú alebo druhú otázku. Vzhľadom na odpoveď, ktorú chcem poskytnúť na prvú otázku, sa teda zdá, že nebude potrebné odpovedať na desiatu otázku.

112. Z toho vyplýva, že vnútroštátny súd sa týmito dvoma otázkami na jednej strane pýta, či je zmluva, o akú ide vo veci samej, uzavretá medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom, ktorý bol v čase jej uzavretia maloletý, vzhľadom na jej trvanie a výšku odmeny, ktorá je v nich stanovená, v rozpore s „najlepším záujmom“ dieťaťa v zmysle článku 24 ods. 2 Charty, ako aj s vlastníckym právom zakotveným v jej článku 17, a na druhej strane sa pýta, či by táto okolnosť mohla mať z hľadiska smernice 93/13 vplyv na posúdenie nekalej povahy podmienky.

113. V prvom rade považujem za užitočné pripomenúť, že ak by sa Súdny dvor domnieval, ako navrhujem vo svojej odpovedi na prvú otázku, že smernica 93/13 je uplatniteľná vo veci samej, bola by uplatniteľná aj Charta. Podľa článku 51 ods. 1 Charty sa totiž ustanovenia Charty uplatňujú najmä vtedy, keď členské štáty vykonávajú právo Únie. V dôsledku toho by sa mali dodržiavať základné práva, ktoré zakotvuje, vrátane práv stanovených v jej článkoch 17 (vlastnícke právo) a 24 (práva dieťaťa).

[89] V tomto zmysle pozri rozsudok Caja de Ahorros (bod 44) a body 71 až 74 vyššie.

114. Na jednej strane, pokiaľ ide o právo vlastniť majetok, pokiaľ viem, Súdny dvor doteraz nerozhodol, že článok 17 ods. 1 Charty, ktorý vo všeobecnosti upravuje vlastnícke právo, má, pokiaľ ide o uplatňovanie smernice 93/13 akýkoľvek osobitný význam. Zdá sa mi to celkom logické a koherentné.

115. Na druhej strane, pokiaľ ide o práva dieťaťa, článok 24 ods. 2 Charty stanovuje, že „pri všetkých opatreniach prijatých orgánmi verejnej moci alebo súkromnými inštitúciami, ktoré sa týkajú detí, sa musia v prvom rade brať do úvahy najlepšie záujmy dieťaťa“. Hoci podľa mojich vedomostí toto ustanovenie Súdny dvor nikdy nevykladal v rámci výkladu smernice 93/13, je formulované široko a podľa môjho názoru by ho malo byť možné uplatniť na úkony, ako je sporná zmluva, ktoré majú pre dotknutého maloletého potenciálne významné dôsledky.[90] Takéto konštatovanie potvrdzuje článok 3 ods. 1 Medzinárodného dohovoru o právach dieťaťa,[91] na ktorý výslovne odkazujú vysvetlivky k článku 24 Charty. Podľa tohto článku 3 ods. 1 sa pri všetkých rozhodnutiach týkajúcich sa detí musí zohľadniť najlepší záujem dieťaťa. Takéto ustanovenie sa teda vo všeobecnosti vzťahuje na všetky rozhodnutia a všetky konania, ktoré sa priamo alebo nepriamo dotýkajú detí,[92] ako uviedol Výbor Organizácie Spojených národov pre práva dieťaťa.[93] Výraz „najlepší záujem dieťaťa“ v zmysle tohto článku 3 ods. 1 totiž odkazuje súčasne na hmotné právo, výkladovú zásadu a procesné pravidlo.[94]

116. Keďže tento výraz odkazuje na „výkladovú zásadu“, domnievam sa, že uvedené ustanovenie by mohlo byť relevantné pre výklad a uplatnenie ustanovení smernice 93/13, ak bol dotknutý spotrebiteľ, tak ako v prejednávanej veci, v čase uzavretia spornej zmluvy maloletý.

117. Treba však konštatovať, že smernica 93/13 vôbec neodkazuje na vek spotrebiteľov ani *a fortiori* na ich neplnoletosť. Článok 5 ods. 3 smernice o nekalých obchodných praktikách však obsahuje osobitné ustanovenie týkajúce sa obchodných praktík zameraných na „jasne identifikovateľnú skupinu spotrebiteľov, ktorí sú obzvlášť zraniteľní“. Medzi faktory určujúce túto zraniteľnosť patrí najmä vek spotrebiteľa. Táto posledná uvedená smernica v dôsledku toho stanovuje, že ak je uvedená obchodná praktika orientovaná na takúto skupinu, musí sa posúdiť z pohľadu „priemerného člena tejto skupiny“.[95]

118. Preto ak sa má smernica 93/13 vykladať s prihliadnutím na článok 24 ods. 2 Charty, treba na účely posúdenia prípadnej nekalej povahy dotknutej podmienky z hľadiska „priemerného spotrebiteľa, ktorý je riadne informovaný a primerane pozorný a obozretný“, *mutatis mutandis* zohľadniť okolnosť, že spotrebiteľ bol maloletý, a teda obzvlášť zraniteľný. Ako totiž bolo pripomenuté v bode 58 vyššie, podľa článku 4 ods. 1 smernice 93/13 sa nekalá povaha zmluvnej podmienky posudzuje so zreteľom na povahu služieb, ktoré sú predmetom zmluvy, s prihliadnutím na „všetky okolnosti súvisiace s uzatvorením zmluvy“, vrátane, prípadne, neplnoletosti spotrebiteľa.

[90] Pozri v tomto zmysle a analogicky rozsudok z 11. marca 2021, État belge (Návrat rodiča maloletej osoby) (C-112/20, EU:C:2021:197, bod 36).

[91] Prijatý Valným zhromaždením Organizácie Spojených národov 20. novembra 1989.

[92] Pozri v tomto zmysle a analogicky rozsudok z 11. marca 2021, État belge (Návrat rodiča maloletej osoby) (C-112/20, EU:C:2021:197, body 37 a 38).

[93] Pozri v tejto súvislosti Všeobecný komentár č. 14 (2013) Výboru pre práva dieťaťa o práve dieťaťa na prvoradé zohľadnenie jeho alebo jej najlepšieho záujmu (článok 3 ods. 1), CRC/C/GC/14, bod 19.

[94] Rozsudok z 11. júna 2024, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Ženy stotožňujúce sa s hodnotou rodovej rovnosti) (C-646/21, EU:C:2024:487, bod 73), ktorý odkazuje na Všeobecný komentár č. 14 (2013) Výboru pre práva dieťaťa o práve dieťaťa na prvoradé zohľadnenie jeho alebo jej najlepšieho záujmu (článok 3 ods. 1), CRC/C/GC/14, bod 6.

[95] Pozri odôvodnenia 18 a 19 smernice o nekalých obchodných praktikách.

119. V tomto prípade hoci neplnoletosť spotrebiteľa môže predstavovať okolnosť, ktorú treba zohľadniť, treba však tiež zohľadniť skutočnosť, že v čase uzavretia spornej zmluvy bol maloletý zastúpený jeho rodičmi a že táto zmluva bola podpísaná sotva rok pred tým, ako C dosiahol plnoletosť.

120. Vzhľadom na vyššie uvedené úvahy navrhujem odpovedať na deviatu prejudiciálnu otázku v tom zmysle, že článok 3 ods. 1 a článok 4 ods. 1 smernice 93/13 v spojení s článkom 24 ods. 2 Charty sa majú vykladať v tom zmysle, že pri posúdení nekalej povahy podmienky treba zohľadniť okolnosť, že dotknutý spotrebiteľ, ktorý bol v čase uzavretia zmluvy maloletý, patrí do osobitne zraniteľnej skupiny, avšak bez toho, aby sa zanedbali iné okolnosti, ktoré existovali v čase uzavretia tejto zmluvy, ako je skutočnosť, že tento maloletý bol zastúpený jeho rodičmi a jeho miery dospelosti.

V. Návrh

121. Vzhľadom na predchádzajúce úvahy navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal na prejudiciálne otázky, ktoré položil Augstākā tiesa (Senāts) (Najvyšší súd, Lotyšsko), takto:

1. Článok 1 ods. 1 a 2 smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, zmenenej smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2011/83/EÚ z 25. októbra 2011,

   sa má vykladať v tom zmysle, že:

   zmluva o poskytovaní služieb v oblasti športového rozvoja a podpory kariéry uzavretá medzi predajcom alebo dodávateľom, ktorý vykonáva svoju činnosť v oblasti tréningu a rozvoja športovcov na jednej strane, a maloletým, ktorý bol zastúpený jeho rodičmi a ktorý nebol v čase uzavretia tejto zmluvy zamestnaný v oblasti športu na druhej strane, v zásade patrí do pôsobnosti tejto smernice, pokiaľ sú splnené ostatné podmienky uplatnenia definované uvedenou smernicou.

2. Článok 4 ods. 2 smernice 93/13, zmenenej smernicou 2011/83,

   sa má vykladať v tom zmysle, že:

   ak v čase uzatvorenia vyššie uvedenej zmluvy nebolo toto ustanovenie prebraté do vnútroštátneho práva, musí mať vnútroštátny súd v každom prípade možnosť posúdiť nekalú povahu zmluvnej podmienky v zmysle článku 3 tejto smernice nezávisle od otázky, či sa táto podmienka týka hlavného predmetu zmluvy alebo primeranosti ceny a úhrady na jednej strane, ako aj tovaru alebo služieb, ktoré sa majú dodať ako protihodnota na druhej strane, a to aj vtedy, ak ju predajca alebo dodávateľ predtým formuloval jasne a zrozumiteľne.

3. Článok 5 smernice 93/13, zmenenej smernicou 2011/83,

   sa má vykladať v tom zmysle, že:

   požiadavka, aby boli zmluvné podmienky formulované „jasne a zrozumiteľne“, vyžaduje, aby podnik, ktorý ponúka služby v oblasti športového rozvoja a podpory kariéry, poskytol mladému športovcovi dostatočné informácie, ktoré mu umožnia prijať informované rozhodnutie, ktoré sa zakladá na presných údajoch, takže zmluvná podmienka musí byť zrozumiteľná nielen z formálneho a gramatického hľadiska, ale musí tiež umožniť

spotrebiteľovi vnímať v celom rozsahu jednak významné finančné dôsledky, ktoré by mohla vyvolať z hľadiska jeho finančných záväzkov, a jednak posúdiť jej primeranosť vo vzťahu k celkovej hodnote služieb ponúkaných týmto podnikom.

4. Článok 3 ods. 1 smernice 93/13, zmenenej smernicou 2011/83,

   sa má vykladať v tom zmysle, že:

   na posúdenie prípadnej nekalej povahy podmienky zmluvy o poskytovaní služieb na podporu rozvoja a športovej kariéry, ktorá stanovuje, že za poskytovanie týchto služieb sa mladý športovec konajúci ako spotrebiteľ zaväzuje zaplatiť úhradu vo výške 10 % z príjmu, ktorý dosiahne počas nasledujúcich 15 rokov, ak sa stane profesionálom, sú relevantné možné nedodržanie požiadaviek „dobrej viery“ a prípadná „značná nerovnováha“ ku škode spotrebiteľa, pričom sa spresňuje, že je potrebné zohľadniť najmä existenciu pravidiel uplatniteľných vo vnútroštátnom práve v prípade neexistencie dohody medzi zmluvnými stranami, aby bolo možné posúdiť, či a prípadne v akom rozsahu táto zmluva stavia tohto spotrebiteľa do menej výhodného právneho postavenia, než aké stanovuje platné vnútroštátne právo, a v prípade neexistencie takýchto pravidiel trhové postupy ku dňu uzavretia uvedenej zmluvy týkajúce sa odmeňovania v dotknutej športovej oblasti, pokiaľ sú čestné a rovnocenné, ako aj povaha tovaru alebo služieb, ktoré sú predmetom zmluvy, a s odkazom na všetky okolnosti súvisiace s uzatvorením zmluvy v čase jej uzatvorenia, ako aj na všetky ostatné podmienky tej istej zmluvy alebo inej, od ktorej závisí, a najmä, ak požadovaná úhrada zodpovedá trhovej hodnote v dotknutom športovom odvetví, najmä vzhľadom na riziko, ktoré pre predajcu alebo dodávateľa predstavuje skutočnosť, že nemá záruku, že dostane úhradu, ak sa mladý športovec nestane profesionálom.

5. Článok 6 ods. 1 smernice 93/13, zmenenej smernicou 2011/83,

   sa má vykladať v tom zmysle, že:

   zmluvnú podmienku, ktorá bola vyhlásená za nekalú, treba v zásade považovať za podmienku, ktorá nikdy neexistovala, takže nemôže vyvolávať účinky voči spotrebiteľovi, ktorý by sa mal vrátiť do právnej a skutkovej situácie, v ktorej by sa nachádzal, ak by táto podmienka neexistovala, bez toho, aby mu vnútroštátny súd mohol uložiť povinnosť zaplatiť akúkoľvek sumu z titulu úhrady stanovenej v uvedenej podmienke vyhlásenej za nekalú, bez ohľadu na to, či je alebo nie je znížená o náklady skutočne vynaložené predajcom alebo dodávateľom v súvislosti s plnením zmluvy.

6. Článok 3 ods. 1 a článok 4 ods. 1 smernice 93/13, zmenenej smernicou 2011/83 v spojení s článkom 24 ods. 2 Charty základných práv Európskej únie,

   sa majú vykladať v tom zmysle, že:

   pri posúdení nekalej povahy podmienky treba zohľadniť okolnosť, že dotknutý spotrebiteľ je maloletý, patrí do osobitne zraniteľnej skupiny, avšak bez toho, aby sa zanedbali iné okolnosti, ktoré existovali v čase uzavretia tejto zmluvy, ako je skutočnosť, že tento maloletý bol zastúpený jeho rodičmi a jeho miery dospelosti.